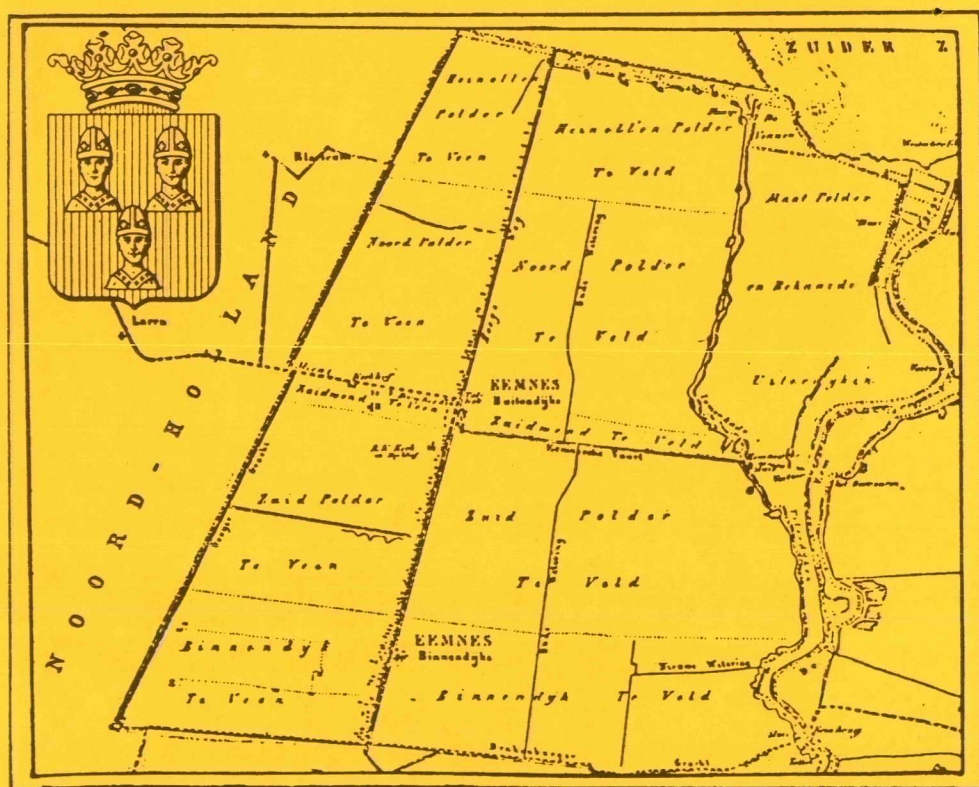

Historische Kring Eemnes

1000-2

AUTO VERZEKEREN? PRAAT ÉÉRST EENS MET ONS!

Dat een auto duur is, hoeven we u niet te vertellen. Elke besparing is dan ook meegenomen. Op de premie van de verzekering bijvoorbeeld. Als u ergens de vruchten van kunt plukken, dan is het wel van de personenautoverzekering van Univé. Maar waarom zou u óns geloven? Vergelijkt u zelf onze premie maar eens met die van uw eigen verzekering!

Trouwens, Univé biedt veel meer dan alleen een zeer scherpe premie: Natuurlijk de snel oplopende no-claim korting. Maar ook bouwjaarkorting voor auto's die ouder zijn dan 2 jaar. En een gratis hulpdienst. En wat te denken van het Premie Voordeel Plan? (Hoe meer verzekeringen, des te hoger de korting op de premies.) Hoe dat kan, zo'n lage prijs? Dat vertellen wij u graag. Kom eens langs of bel ons.

We zijn er voor u.

UNIVÉ

VERZEKERINGEN

UNIVÉ, DAAR PLUKT U DE VRUCHTEN VAN!

Heeft u vragen? Univé Laren - Eemnes, Wakkerendijk 66, 3755 DD Eemnes
Tel.: 035 - 531 72 42, Fax: 035 - 538 01 48

Historische Kring Eemnes

Juni 2000 jaargang 22, nr. 2

Verschijnt viermaal per jaar

Bestuur

Voorzitter	T. Roodhart	Laarderweg 12
Vice-voorzitter	H. v. Hees	Kerkstraat 15
Secretaris	R.v.d. Schaaf	Hasselaarlaan 46
Penningmeester	J. Smids	Graanoogst 3
Leden	R.Ruizendaal	Laarderweg 31
	Mw.M. v.d. Schaal	Watersnip 14
	J. v. Wijk	Raadhuislaan 39
	J. Frantsen	Streefoordlaan 4

Contributie H.K.E. f 25,00 per jaar, exclusief porto-kosten f 10,00.

Girorekening nr. 2080362

Losse nummers kwartaalboekje f 10,00 exclusief f 2,50 porto-kosten.

Ledenadministratie, adreswijzigingen
en verkoop losse nummers:

B. van Wijk-Blom,
Raadhuislaan 39, tel. 5314689

Redactie
Typewerk en correctie
Opmaak

W. van Raaij, tel. 6012737
M. Achthoven, B.van Wijk
H. v. Gelder & J. Smids

Het geheel of gedeeltelijk overnemen van artikelen is slechts toegestaan na toestemming van de redactie.

Doel van de vereniging is bevordering van de kennis van- en de belangstelling voor de geschiedenis in algemene zin en de geschiedenis van Eemnes, met aansluitend gebied, in het bijzonder.

Inhoud

Van de redactie	2
Werkgroepen	3
Oudheidkamer	3
Wie doet er mee? Wie weet er van?	4
Herinneringen	5
Historie van Openbaar Onderwijs in Eemnes (deel I)	8
Correctie i.v.m. artikel familie Luijf	16
In onze serie: "Oude Eemnesser..."	17
Korte geschiedenis van het geslacht Harskamp	24
Voor de liefhebber! Boek Eemland (2) is verschenen	38
Nog eens Koetshuis bij STADSWIJK	39
Van de penningmeester	51
Nieuwe AANWINST voor HKE-bibliotheek	52
Schenkeningen HKE	56

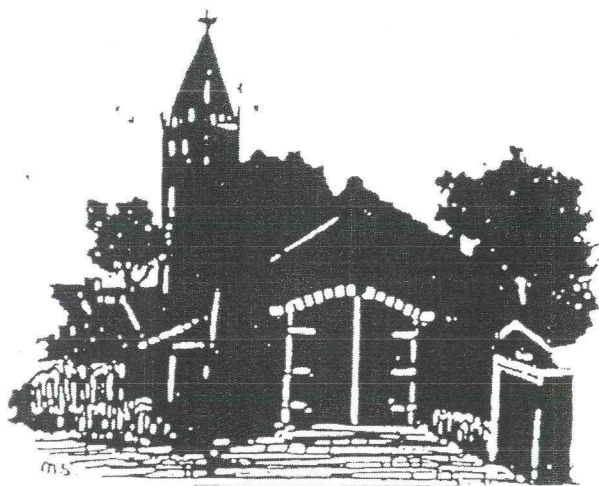
Van de redactie

Kopij voor het volgende kwartaalboekje ontvangen wij graag voor 15 augustus 2000.

HKE-2

Werkgroepen

Monumenten	M. Beel	Plantsoen 9	5313290
Biblio/topografie	P. Kaarsgaren	Willemserf 78	5386676
Genealogie	H. v. Hees	Kerkstraat 15	5389849
Recent Verleden	A. D. Boer	Aartseveen 32	5389297
Klederdracht Eem- en Gooiland	J. Eggenkamp	Laarderweg 2	5387265
Tentoonstelling	M. v. d. Schaal	Watersnip 14	5317093

Oudheidkamer

Oudheidkamer Eemnes

Raadhuislaan 2a

Telefoon 035 - 5382375

Geopend: zaterdag van 14.00 - 16.00 uur

Toegang gratis

Wie doet er mee?

Wie weet er van?

Rubriek waarin staat met welke onderzoeken en projecten onze leden bezig zijn. Iedereen die erin geïnteresseerd is om mee te doen en die kan helpen aan materiaal kan contact opnemen met de desbetreffende personen:

Livia Lankreijer, Aartseveen 94, Eemnes tel. 538 9198 is bezig met:

- klederdrachten van Eemnes en omgeving. Wie helpt mee uit te zoeken wat er vroeger in Eemnes aan klederdrachten gedragen werd. We hebben heel mooie inventarisatie-formulieren. We zoeken alleen nog een paar mensen erbij om ze in te vullen. Dit kan met de kleding in de hand of aan de hand van oude foto's.

Wie helpt?

Wiebe van IJken, tel. 538 9367

Bertie van Wijk-Blom, tel. 531 4689

Henk van Hees, tel. 538 9849

zijn bezig met:

- het aanleggen van een verzameling bidprentjes van mensen die in Eemnes gewoond hebben.

U kunt ons al een plezier doen wanneer u de mogelijkheid biedt om kopietjes te laten maken van uw bidprentjes.

Henk van Hees, Kerkstraat 15, tel. 538 9849

Bertie van Wijk-Blom, Raadhuislaan 39, tel. 531 4689

zijn bezig met:

- de familie van ('t) Klooster
- de familie Gieskens
- smeden in Eemnes en hun familierelaties, o.a. familie V.d. Bergh, Evers, V.d. Hengel, Bangert.

Gevraagd: o.a. familie verhalen, foto's, familie berichten.

Herinneringen

Toen de eerste ruilverkaveling bijna voltooid was, zat ik op een zomeravond te vissen in de eerste wetering.

De weteringen waren pas verbreed en uitgediept. Het waren kaarsrechte vaarten geworden.

Ze hadden me verteld, dat in uitgegraven sloten en kanalen veel paling zit en dat je 's avonds moest vissen, dan beten de palingen goed.

Maar in mijn aas hadden de palingen die avond geen trek.

Bovendien zag ik in de verte in de richting van Buitendijk, dat vier mannen met stokken aan het klieren waren.

Die mannen kwamen steeds dichterbij en naarmate ze naderden werd het water roeriger. Ik stopte maar met vissen, maar ik wilde toch wel eens zien wat die mannen aan het doen waren.

Jozephus Hubertus Antonius Theodorus Pereij (1906-1992). Hij was van 1929 tot 1936 onderwijzer op de Mariaschool in Eemnes

Al gauw bleek me, dat ik die mannen goed kende. Het waren Gijs Roodhart, de fietsenmaker en meester Morren. Zij liepen aan mijn kant van de wetering. Aan gene zijde liepen Jan Hilhorst, de post en meester Perey, die bij bakker Luijf op de hoek van de Kerkstraat in de kost lag.

De mannen waren aan het schakelen. Ze hadden drie of vier netten, die aan de onderkant verzwaard waren met lood, aan de bovenkant zaten grote stukken kurk.

Die netten spanden ze op ongeveer gelijke afstanden over de wetering. Vervolgens plompten ze met hun polsstokken in het water tussen de netten. De vissen schoten weg en kwamen bij het net. De kleintjes konden door de mazen, maar de grote vissen niet, als de vissen terug wilden zwemmen, dan zat het net achter hun kieuwen.

Het achterste net werd steeds opgehaald, van vissen ontdaan en vervolgens aan de voorkant opnieuw geplaatst.

Gerardus Johannes Morren (1892-1945) samen met zijn vrouw lopend achter zijn zoon Kees die zijn Eerste Heilige Mis in Eemnes heeft opgedragen. (30-07-1944)
Meester Morren was van 1930 tot 1945 hoofd van de Mariaschool in Eemnes.

Zo ging dat door vanaf de Vaart tot de Drakenburgergracht. Ik zag wel dat die mannen het niet voor het eerst deden, want ze waren erg behendig met het “bevrijden” van de vissen uit de netten.

Toen ze net bij mij bezig waren, zei meester Morren tegen me: “Ik zou maar niet meer gaan vissen, want die bijten niet meer, ze zijn veel te onrustig geworden.”

Hij pakte mijn emmer, deed er wat water in en deponeerde er een grote vis in. “Asjeblief, nu kun je toch nog vis eten” sprak hij.

Het was een kanjer van een snoek, zo’n grote had ik nog nooit gezien. Het slanke dier lag als een spiraal in mijn emmer. Het leek wel een heel dikke paling.

“Kom niet met je vingers in de buurt van zijn bek, want hij bijt je pink er met gemak af, het is een vleeseter”, riep meester Morren nog, die al weer doorgelopen was.

Op weg naar huis kwam ik nog even in verzoeking om thuis te zeggen, dat ik de snoek zelf gevangen had, maar dat plan verwierp ik toch maar, want ze zouden ongetwijfeld naar details van de vangst informeren en dan zou ik vast en zeker door de mand vallen.

Thuis vonden ze mijn snoek een grote kanjer, maar wel een eng en griezelig beest. "Ik wil hem wel bakken, maar dan moet je hem zelf schoonmaken", zei moeder. "Doe het meteen maar, dan is het beest uit zijn lijden verlost. Ik zal je een scherp mes geven. Vannacht kan ik hem dan in azijnwater zetten, de grondsmaak gaat er dan een beetje af" besliste ze en vader zei: "Slacht dat beest maar op het hakblok, het afval begraaf je maar in de tuin tussen de bessenstruiken."

Ik zag het wel zitten, want ik had al vaak toegekeken als Lammert de Graaf, de visboer, vis schoonmaakte en ik had ook de kunst wel eens afgekeken bij Peter Gieskens, die fuiken exploiteerde in de polder.

Maar het viel erg tegen: elke keer als ik het mes op de keel van de snoek zette moest ik kokhalzen en ging de rituele handeling niet door, want ik was bang, dat ik halverwege het proces zou moeten braken. Maar ik wilde me voor geen geld laten kennen. Ik deponeerde de vis weer in de emmer en spreidde vlak naast me een krant uit. Als ik moest braken, dan kon ik het op de krant doen en die kon ik met afval van de snoek in de tuin begraven, niemand zou het zien.

De volgende poging lukte en nog wel zonder te braken, de kop was er af. Ik had me wel voorgenomen om nooit meer te gaan vissen.

De volgende dag smaakte de vis voortreffelijk, persoonlijk vond ik "mijn" vis nog lekkerder dan die Lammert de Graaf leverde.

"Ik ga over een poosje toch maar weer eens vissen", dacht ik.

*Chris Roothart
Meentweg 166
3454 AZ De Meern*

*Rechts op de fiets Jan Hilhorst (1897-1981)
Hij werd in Eemnes Jan de Post genoemd*

Historie van Openbaar Onderwijs in Eemnes

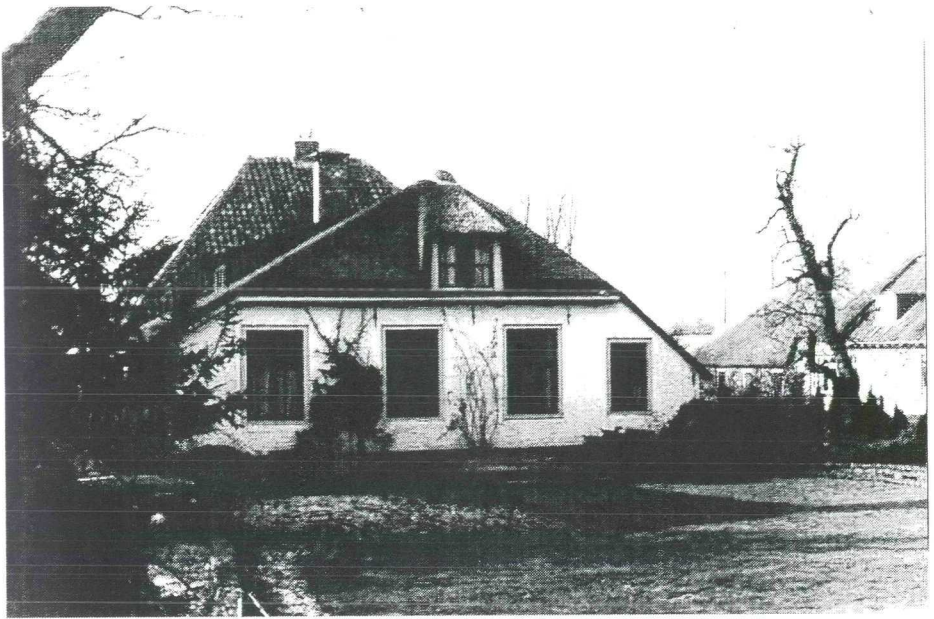
(Deel I)

Dit artikel vind zijn aanleiding in het overlijden van Fred Mol in 1998, iemand waaraan ik goede herinneringen bewaar. Hij was de eerste hoofdonderwijzer van de Openbare Lagere School de Zuidwend vanaf 1969 tot de vorming van de basisschool in 1986. Dit eerste deel zal gaan over de vraag waarom vanaf 1915 tot 1968 Eemnes geen vorm van Openbaar Onderwijs had, met een ruime blik op het verleden in een maatschappelijke context.

Onderwijs en onderwijzers spelen een belangrijke rol in ons leven. Ze leren kinderen allerlei nuttige zaken en daarnaast ook normen en waarden. Ouders van nu verwachten dat onderwijzers (m/v) in dezelfde geest als zichzelf daarin het voorbeeld geven. Geestelijk leiders bemoei (d)en zich er intensief mee. Wie kent niet de uitspraak: "Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst." Levensbeschouwelijke overtuigingen, inclusief niet-kerkelijke, drukken een zwaar stempel op de keuze en de realisatie van de gewenste signatuur van het onderwijs. Dat kan resulteren in omarmen van een bepaalde school, maar ook in het afwijzen daarvan. Dit is een gebied waar principes gelden en emoties op kunnen laaien omdat het gaat over dat wat het meest dierbaar is, de kinderen en de normen en waarden.

Een stukje Vaderlandse Geschiedenis

Eemnes Binnen of Binnendijk (bij de St. Pieterskerk, het "Dikke Torrentje") en Eemnes Buiten of Buitendijk (bij de St. Nicolaaskerk of de "Grote Kerk"), vormden vanaf de Reformatie (1580) een gemengde gemeenschap van rooms katholieken en gereformeerden, nu nederlands hervormden. Die tijd was die van de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648), de nederlandse vrijheidsstrijd om onder het drukkende gezag uit te komen van de Spaanse Koning, ingegeven door economische belangen en strijd om de geloofsvrijheid. Hoewel er diverse stromingen van belang zijn geweest, zoals doopsgezinden, remonstranten en lutheranen, die we nog steeds in geringe mate terugvinden, vormden de calvinisten (gereformeerden) een meer militante groepering die de staatsin-

Wakkerendijk 220 eind twintigste eeuw. De voormalige openbare school in Eemnes Binnen van 1825 tot 1886

richting wilden baseren op kerkelijke grondslag. Het hele leven moest doordrenkt zijn van het Evangelie, dus ook het bestuur en het onderwijs.

In de noordelijke Nederlanden is ca. 1580 de "wet verzet" en is daarna alle bezit van de Rooms-Katholieke Kerk, vanouds de enige toegestane kerk, overgegaan naar de toen opgerichte Gereformeerde Kerk. Parochies werden omgevormd naar gereformeerde kerkgemeenten. Dat er een rommelige overgangsfase is geweest laat zich raden. Naast dat er een uittocht is geweest van trouwe rooms-katholieke gelovigen, zijn er ook groepen gewoon gebleven. Protestantse vluchtelingen keerden terug. Openlijke uitoefening van andere godsdiensten dan de calvinistische was doorgaans verboden. Op katholieken hadden de calvinisten het al helemaal niet begrepen, niet alleen door volstrekte afwijzing van de Rooms-Katholieke kerk als instituut en geloof, maar ook door de bloedige vervolgingen. De mate van tolerantie hing erg af van de gewestelijke overheid, naar mate deze meer of minder liberaal gezind was en zich liet leiden door de kerkvaders. Nog was er geen volwaardig

ge geloofsvrijheid.

Verdraagzaamheid

Hoe dat allemaal in Eemnes zat is een interessante vraag. In elk geval was er een groep trouwe rooms-katholieken, die vooral in Eemnes Binnen woonden. Eemnes Buiten was meer gereformeerd. Het hele Gooi is overigens gemengd gebleven met verschillen per dorp. We mogen ons gelukkig prijzen dat er in Nederland een ontwikkeling is geweest naar verdraagzaamheid. Het zou kunnen zijn dat we in Nederland meer letten op wat we gemeenschappelijk hebben, dan wat ons scheidt. We hebben in elk geval het dreigende water gemeenschappelijk; gezamenlijke nood brengt mensen bij elkaar. Eemnes weet daar alles van. Wat ook meegespeeld zal hebben is een besef van de mogelijkheid dat de andere partij "als verloren zoon terug zou kunnen keren uit de dwaling". Etnische achtergronden speelden hier niet mee. De driedelige serie in HKE jaargang 1983 van de hand van Jan Out, "Tot Educatie van de Jeugt", over het dorpsonderwijs in Eemnes tot 1915, geeft een heel aardig voorbeeld van verdraagzaamheid. In een (klad)brief van 20 september 1726 wijst Jannetje Parvé, ambachtsvrouw van Eemnes, de Staten van Utrecht erop dat in Binnendijk het ene jaar de armmeester

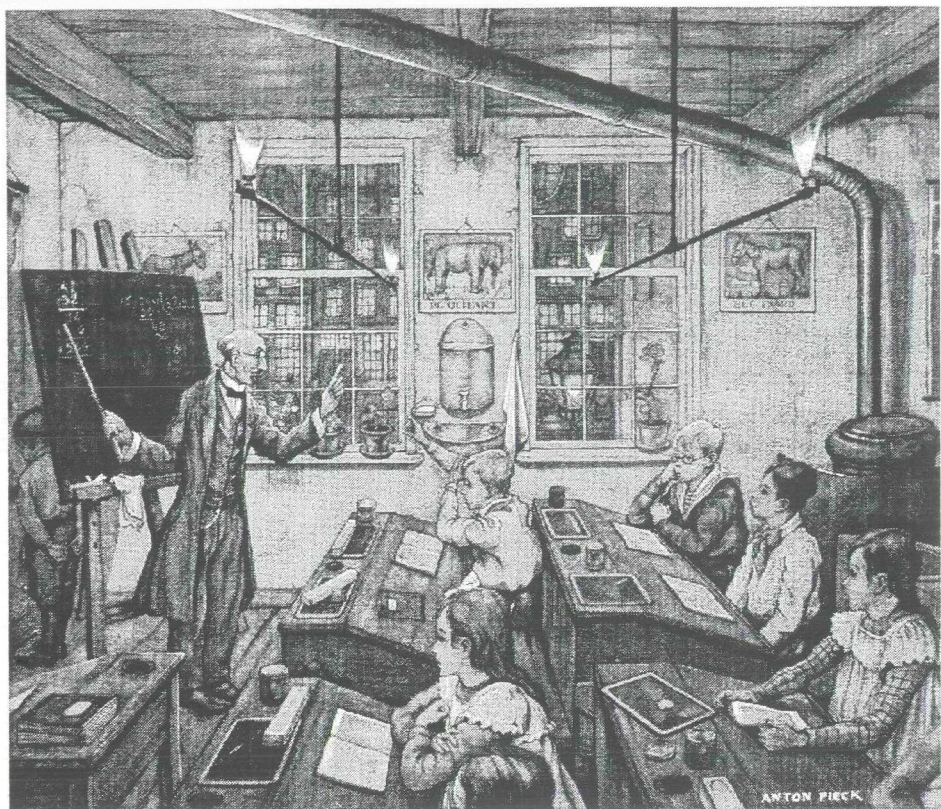
De nieuwe openbare school in de Kerkstraat van 1886 tot 1915. Beter bekend als het R.K. Verenigingsgebouw, afgebroken in 1985. Foto Jaap Wouda

van gereformeerde religie is en het andere jaar van rooms-katholieke, en dat de kinderen geplaatst worden bij pleeggezinnen van dezelfde gezindte als hun ouders "waardoor conscentiedwang en liefdeloosheid verbannen word". De Staten wilden namelijk dat armlastige rooms-katholieke weeskinderen ondergebracht werden bij gereformeerde gezinnen.

De eerste ontwikkeling naar Openbaar Onderwijs

De Franse Revolutie, met in Nederland de Bataafse Republiek, maakt in feite werk van de scheiding van kerk en staat, ongeacht welke richting, met de leus "Vrijheid, Gelijkheid, Broederschap". De schoolwet van 1806 bepaalde dat het onderwijs moest dienen "tot alle maatschappelijke en christelijke deugden", waardoor het tot dan als gereformeerd te bestempelen onderwijs omgevormd werd tot een onderwijs dat boven de geloofstegenstellingen stond. Dat wil zeggen dat alle richtingen zich erin moesten kunnen vinden en dat het onderwijs naar hedendaags begrip "openbaar" werd. Het duurde echter wel tot 1823 eer de pastoor bij de sollicitatie van een schoolmeester in Eemnes naar zijn mening werd gevraagd, naast die van de kerkenraad van de hervormde kerk. [2] Om vooral de katholieken niet te ergeren na de opstand in Zuidelijk Nederland (later België) bepaalde een Koninklijk Besluit omstreeks 1815: "te waken dat men zich in de scholen van geen boek bediene, hetwelk iets bevat ... dat aan de ene of andere der gezindheden, waartoe de kinderen behoren, aanstoot zou kunnen geven". In het zuiden was reeds in 1815 in het prille Koninkrijk der Nederlanden de roep gehoord om Vrijheid van Onderwijs. [5]

Eerst verdween de Catechismus van de katholieken uit de school, daarna de Bijbel, beide de enige bron voor het geloof en het leven van de betreffende groepering. Dit leidde tot grote onrust bij vooral het strengere deel van de nederlands hervormden. Zij zagen dit met lede ogen aan, boven op het afdwalen van hun kerk van de gereformeerde leer, zoals die bepaald was door de Nationale Synode van Dordrecht in 1619. Verdeeldheid en afscheiding in de kerk waren het gevolg. Parallel daaraan was ook de schoolstrijd begonnen om weer onderwijs te verkrijgen in de zin van het eigen geloof. In de nieuwe grondwet van 1848 was vrijheid van onderwijs opgenomen, maar het duurde nog tot de schoolwet van 1857 (Van der Brugghen) dat de overheden dit in de

Een school van binnen in het begin van de twintigste eeuw door de ogen van Anton Pieck. (Philipskalender 1948)

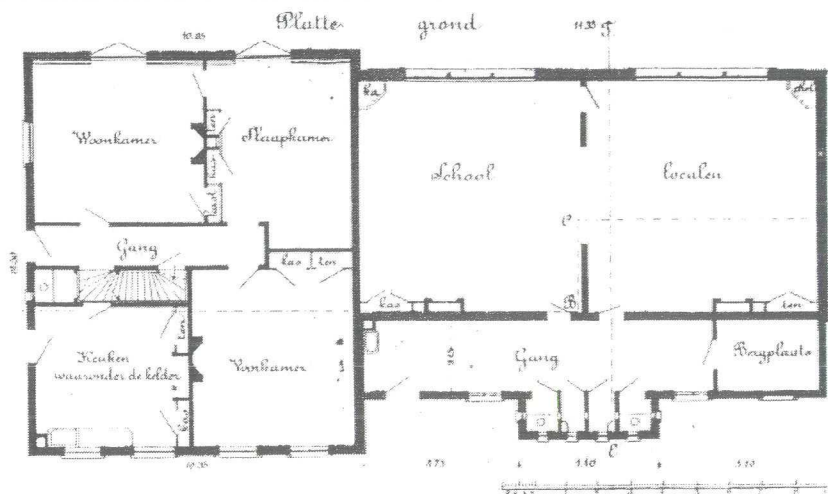
praktijk konden brengen. Van subsidie was echter geen sprake. Pas in 1888 kwam er verlichting in deze zaak met een politieke verschuiving naar rechts (schoolwet Mackay). [5] Met de schoolwet van 1920 kon de Schoolstrijd definitief ten grave gedragen worden. Dat wil niet zeggen dat daarna alles vlekkeloos verliep. Voor de gedetailleerde beschrijving van het onderwijs in de negentiende eeuw verwijs ik naar de eerdergenoemde serie van Jan Out. Zie [1], [2], [3].

Het oude Openbare Onderwijs verdwijnt uit Eemnes

Tot 1875 was er alleen het oude openbare onderwijs in Eemnes, met schooltjes in Binnendijk en Buitendijk. In dat jaar werd er een katholieke meisjesschool, de Heilige Hartschool, opgericht door zes zusters van de Congregatie Franciscanessen van Heythuysen. Zij waren neer-

gestreken bij de rooms-katholieke kerk voor verzorging van bejaarden, en opvoeding en onderwijs van kinderen. Tevens was hierbij een naai- en breischool. [6] Hoogstwaarschijnlijk uit vrees dat ouders hun dochters naar de nonnen zouden sturen stelde de kerkenraad van de hervormde kerk te Buitendijk aan de kerkvoogden op 16 februari 1876 voor om ook een naai- en breischool te stichten "met het oog op onze Rooms-katholieke dorpsgenoten". Dit voorstel werd niet aangenomen. [7] Daarnaast was er onvrede met het onderwijs in Buitendijk door de katholieke meester Petrus C. Staal. Hij volgde in de wisselende beurten aan de gezindtes in 1868 de protestantse meester Koning op en bleef ook erg lang. De onvrede lag met name in de verwaarlozing van de "chorale zang" (samenzang) door meester Staal, zodat "de jongelieden geen begrip hadden van ordelijk en welluidend Psalmgezag, hetwelk in de openbare en huishoudelijke godsdienstoefening toch zo zeer bijdraagt tot stichting en opwekking van godsdienstig gevoel. In begin 1879 werd er een initiatief genomen door kerkenraad en kerkvoogden tot de oprichting van een christelijke school "teneinde kinders van Gereformeerde ouders te laten opleiden tot eer van God". Het lukte nog niet, er was te weinig bereidheid om de financiële offers te brengen. [8]

Wat Ds. Wetsles niet lukt, lukt wel de blijkbaar uit ander hout gesneden Ds. Doornveld, die hier nog geen twee jaar zou zijn (1882-1884). Deze man was een strijder voor (protestants) christelijk onderwijs, die betrokken was bij de oprichting of bestuur van diverse van zulke scholen. Bovendien behoorde hij bij de "rechtzinnige" groepering in de hervormde kerk (Gereformeerde Bond binnen de N.H. Kerk), die de gereformeerde leer (Synode van Dordrecht) wilde handhaven, maar niet uit de kerk wilde stappen. Voor hen en de afgescheiden gereformeerden was christelijk onderwijs erg belangrijk. Zodoende kwam er in 1882 de School met den Bijbel, waar nu de Braadkamp is. Dit was allereerst de genadeslag voor de kleine school in Binnendijk, opgeheven in 1886 toen ook de nieuwbouw voor de openbare school in de Kerkstraat gereedkwam. In 1890 zaten er 57 leerlingen op de openbare school, 43 meisjes op de H.Hartschool en 42 leerlingen op de School met den Bijbel. In 1900 was de stand respectievelijk 46 jongens, 34 meisjes en 81 leerlingen. [3] De openbare school was in feite een katholieke jongensschool geworden. Op 1 jan. 1913 werden ook jongens op de H. Hart-

Dit was de plattegrond van de school aan de Kerkstraat, annex schoolmeestershuis. De beide klaslokalen konden door schuifdeuren worden gescheiden.

school toegelaten, waarna in 1915 de openbare school werd opgeheven. Er waren sinds 1913 geen aanmeldingen meer van nieuwe leerlingen. Het gebouw werd vanaf 1918 tot 1924 nog als echte rooms-katholieke jongensschool gebruikt, voorafgaande aan de komst van de Mariaschool. De schoolopziener wilde niet dat jongens door vrouwen werden opgeleid. [6]

Schoolstrijd voorlopig alleen voor kwajongens

Hiermee kwam een einde aan een eeuw onderwijs dat bedoeld was "boven de geloofstegenstellingen te staan", maar in de praktijk niet aan de tegengestelde wensen kon voldoen. Nederland verzuilde, ook op andere terreinen, zoals in de zorg en verenigingsleven. Rimpels waren er natuurlijk wel. Schoolstrijd openbaarde zich vooral op het kwajongensvlak, als we Piet Hilhorst moeten geloven over zijn jeugd: "In deze dagen was het geloof soms een fikse schoolruzie waard: Rooms en tegen Protestanten vochten na schooltijd soms een flink robbertje. Met klompen en stokken uit de takkenbossen van bakker Luijf en van Heek De volgende dag werd er op school weer eens een flinke straf gegeven." [6] Kortom, opdat in vrede naast elkaar geleefd werd met passende normen en waarden.

De volgende keer zullen we het hebben over de verwickelingen rond de herinvoering van openbaar onderwijs in Eemnes vanaf 1963 en de ontwikkeling daarvan sinds 1969.

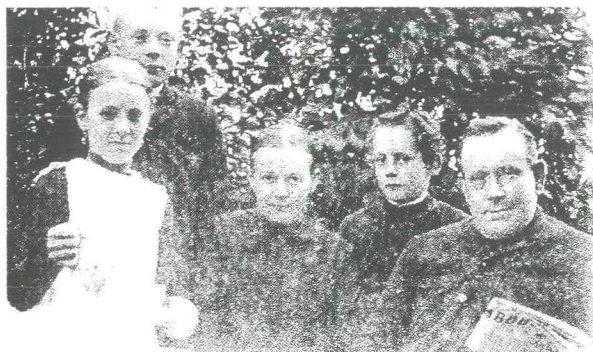
Jaap Groeneveld, 5 Januari 2000.

- [1] HKE, jaargang 1883, nr. 2. Artikel "Tot Educatie van de Jeugt ..", Deel I, Jan Out.
- [2] Idem, nr. 3, Deel 2.
- [3] Idem, nr. 4, Deel 3.
- [4] Volgens [1], Gemeentearchief Eemnes, 19de Eeuws Archief, foutief in map Ingekomen Stukken 1826.
- [5] Ds Harmen Doornveld, Een Strijder voor Christelijk Onderwijs, H. Hille. (*)
- [6] 1875 - 1975, Honderd Jaar Katholiek Onderwijs in Eemnes, Eeuwfeestcomité (*)
- [7] HKE 1980, nr. 4, Artikel "Bijna 100 Jaar Christelijk Onderwijs in Eemnes" door Jan Out.
- [8] 1882/1982, Een Eeuw Christelijk Onderwijs in Eemnes, Eeuwfeestcommissie, Eemnes 1982. (*)

(*) Aanwezig in Bibliotheek van HKE.

Correctie i.v.m. artikel familie Luijf

In het vorige kwartaalboekje (jrg. 22, nr 1., maart 2000) stond een artikel over de familie Luijf. Tijdens het redigeren van dit artikel is er iets fout gegaan bij enkele foto's. Eén foto is weggefallen en bij een andere foto is een verkeerd onderschrift geplaatst. Om dit recht te zetten plaatsen we nu de twee foto's met de juiste onderschriften.

*Het gezin van de zouaaf Jan Luijf.
v.l.n.r.:*

*Josina Luijf (1881-1936), Hendrik
Luijf (1879-1959), moeder Maria
Wilhelmina Makker (1854-1942),
Elbert Luijf (1884-1972) de latere
schoolmeester, vader Jan Luijf
(1847-1916). Ontbreekt zoon Jan
Luijf, de latere bakker.*

Het gezin van Jan Luif de schoolmeester uit Amsterdam.

*v.l.n.r. Geertruida A.M. Luif (1907-1979), vader Jan Luif (1874-1939), Johannes Hendricus Luif (1908-1978), moeder Gezina Bernardina Antonia Schartman (1873-1932), Theodorus T.M. Luif (1907-1992),
Hermina Hendrika Schartman, zus van moeder.*

Foto ca. 1912

In onze serie: "Oude Eemnesser"

is deze keer aan het woord de heer J. de Lange, geboren 12 april 1925 in de Haarlemmermeer. De heer De Lange heeft samen met zijn vrouw 50 jaar het electriciteitswinkeltje aan de Wakkerendijk no. 2 gerund. Bovendien kennen veel mensen hem als electrotechnicus die bij vele projecten betrokken is geweest, als lid van het Sint-Nicolaascomité enz. enz. te veel om op te noemen.

Denk nu niet dat de heer De Lange stond te trappelen om zijn verhaal te vertellen; in tegendeel. Hij treedt liever niet op de voorgrond maar voor de HKE heeft hij een uitzondering gemaakt; iets wat wij bijzonder waarderen. En wat ik persoonlijk zo op prijs stel, is het feit, dat ik de heer De Lange niet hoefde te interviewen omdat hij zijn verhaal al op papier gezet had en hoe! Ik hoop, dat u ervan zult genieten.

"Ja het is inderdaad waar dat ik niet stond te trappelen om mijn verhaal te vertellen, want mijn vrouw en ik blijven het liefst op de achtergrond.

*Jan de Lange in karakteristieke houding in zijn winkel.
Foto (1998) mevrouw W. Oosterbroek-Zoeten*

NATIONAAL-SOCIALISTISCHE BEWEGING IN NEDERLAND

ALGEMEEN LEIDER I. A. A. MUSSERT

HOOFDKWARTIER: OUDEGRACHT 354

UTRECHT

TELEFOON 16541

Kring: 69

Amsterdam, 15 mei 1941

Groep: 104

Functionaris: Groepsleider :

Naam: J. J. A. Heese.

Den Heer De Lange

Adres: Westlandgracht 71-I

A L H I E R .

(Antwoord aan dit adres)

Bij correspondentie over leden STEEDS
stamboeknummer vermelden. Per brief
slechts één onderwerp te behandelen.

Mijnheer,

Van enkele mijner kameraden, heb ik vernomen, dat uw zoon meerdere malen waarschuwingen heeft ontvangen voor minder oirbare uitlatingen en handelingen, hetgeen hij tot nog toe niet schijnt te kunnen nalaten.

Ik verzoek u hem hierover te onderhouden en hem het verkeerde van zijn handelwijze onder het oog te brengen.

Mocht hij hier toch mede blijven doorgaan, dan zal ik het in handen moeten geven aan instanties die daar een grondig einde zal weten te maken.

Ik vertrouw er echter op, dat U zooveel macht over Uw zoon beschikt, dat wij geen last meer ondervinden.

Hopend op Uw medewerking,

H o u z e e !

Deze brief kregen de ouders van Jan de Lange in 1941 van de NSB omdat hun zoon zich niet zo positief had uitgelaten in de richting van deze politieke beweging.

HKE-18

Maar het feit, dat onze winkel een van de laatste is in een reeks oude winkeltjes die al gesloten zijn in Eemnes, gaf de doorslag om het toch maar te doen.

Na de lagere school ben ik naar de ambachtsschool gegaan voor de opleiding van electricien/instrumentmaker. Daarna heb ik nog verschillende avondcursussen gevolgd van de vereniging van electrotechnisch vakonderwijs, zoals de tekenschool, de school voor monteurs, middenstand en electrotechnisch installateur. In 1940 ben ik in dienst getreden bij een groot bedrijf in Amsterdam, Groeneveld van de Pol en Co aan de Ruijterkade. Dit bedrijf verzorgde installatiewerkzaamheden in de stads- en landafdeling, de scheepsbouw en de droogdokken.

Het was een gevaarlijke tijd i.v.m. de razzia's maar wij hadden van de firma een soort Ausweis gekregen, die aantoonde, dat we op de Duitse snelboten zouden werken. Dat hielp wel, want als we werden aangehouden, pakten ze ons niet op. Toen in februari de treinstaking begon, ben ik toch maar ondergedoken, want ik had al verschillende dreigbrieven gehad in verband met mijn sabotageactiviteiten op de Duitse werken.

Jan de Lange als militair. Linksonder jeugdfoto van zijn vrouw.

Na de oorlog moest ik opkomen voor militaire dienst en kwam ik in Zuid Laren terecht bij de 30^e aan- en afvoertroepen van de 7-december divisie. Wij zijn echter met de tweede divisie naar Indië gegaan. Eerst naar Aden, daarna naar Tandjongpriok aan de westkust van Java. We hebben wel een maand nodig gehad om te acclimatiseren.

Wij vervoerden de voedselvoorziening, materialen, wapens en munitie voor de troepen op West- en Midden-Java en reden vaak met 30 wagens over bergpassen en wegen die door de vele regens met rode aarde bedekt en daar-

Jan de Lange als Indië-ganger

Jan de Lange bij zijn thuiskomst uit Indië

door spekglad waren. Na ongeveer anderhalf jaar zijn wij weer naar Batavia (nu Djakarta) gegaan waar ons verteld werd, dat we ons met 13 legervoertuigen op een landingsboot moesten inschepen om in Padang op Sumatra het vervoer te verzorgen van de daar gelegeerde stoottroepen. Dat hebben we 3 maanden gedaan. Vervolgens werden we teruggeroepen naar Java waar ik terechtkwam op het kantoor van de Territoriale verplegings- en transportofficier. Na een jaar werden wij ingescheept op een Noorse boot, de Goya en via Kaap de Goede Hoop vaarden wij terug naar Nederland.

Na een paar maanden thuis te hebben gezeten, vertelde een kunstsier-smid die bij ons om de hoek woonde, dat er in Eemnes een electriciteitszaak te koop was. We hadden geen idee waar Eemnes lag maar kwamen er snel achter dat het bij Laren NH moest liggen. Ik ging er direct heen en heb nog diezelfde middag het bedrijfje van ene Gijs Roodhart gekocht. Op 1 augustus 1950 ben ik er begonnen. Het viel niet mee in het begin, want alles moest natuurlijk op de fiets. Gereed-

schap en materiaal op de bagagedrager, een bos ijzeren buis om m'n nek en zo maakte ik zo'n 70 uur per week. Na een jaar van Amsterdam naar Laren met de bus te zijn gegaan en met de fiets naar Eemnes had ik er m'n buik vol van, want dat kostte veel te veel tijd. Ik ging in de kost bij de familie Hagen aan de Wakkerendijk no. 78 en na een jaar besloot ik te gaan trouwen; ik kende mijn verloofde per slot van rekening al vanaf de lagere school. Wij trouwden op 26 januari 1952 en kregen onderdak bij de familie Westerhuis op Wakkerendijk no. 8.

Er kwam steeds meer werk op me af. Eerst waren het de heetwaterboilers, douches, daarna de bekabeling van de Puem op de Gooiersgracht. Dat was groot feest, want deze woningen hadden nog geen stroom. Ik had wel personeel moeten aannemen natuurlijk, want zo'n karwei kun je niet in je eentje klaren. Dat waren Jan van de Grint uit Soest, Kees van Wegen, Frans Koot, Wim van de Hoef, Joop Schoenmaker en Hans Scheffer uit Blaricum. Ondertussen ging Eemnes ook verder uitbreiden; er werden woningen gebouwd aan de Maalderij, de Korenschoof, Graanoogst, Torenzicht en deze werken werden uitgevoerd door de fa. Tijs Blom Sr. De woningen aan de Veldweg zijn gebouwd door een andere aannemer nl. de fa. Camper uit Soest. Voor deze firma heb ik ook veel werk verricht. Daarna kwam ik in contact met de heer Hoogstraten, directeur van de N.V. Wasserette. We zijn door het hele land de elektrische installaties gaan verzorgen voor die zelfbedieningswasserettes, van Kerkrade tot Vlieland niet te geloven, maar wel waar. Het viel niet mee om bij andere aannemers een voet aan de grond te krijgen. Toch werd ik een keer door een aannemer uit Blaricum gebeld met de vraag of ik 49 woningen in Loosdrecht wilde opgeven. Nou dacht ik dat is een leuke klus; dus ik alles opgegeven maar ik hoorde er niets meer van. Na een paar weken heb ik de boekhouder gebeld en die zei: "Sorry, De Lange je was f 100,-- te hoog." Maar dat was het niet, ze wilden een prijs weten, lekkere aannemers waren dat.

In 1957 heb ik het huis op de hoek Kerkstraat/Wakkerendijk van Dirk van der Wardt gekocht, de boerderij waar vroeger bakker Luijf woonde. Later heb ik daar een huis aan laten bouwen en ik woon daar nog steeds. Bakker Luijf had zijn winkel op de hoek met de ingang aan de Kerkstraat. In 1980 hebben wij de winkel verplaatst naar het achterhuis van het oude pand waar hij nog steeds is.

Zoals u ziet hebben we deze 50 jaar niet stil gezeten. Er is door ons heel wat werk verzet; ik zeg ons, want mijn vrouw heeft al die jaren de boekhouding van het bedrijf gedaan en als je al die stapels boeken ziet die ze in 50 jaar heeft vol geschreven, ongelooflijk! Ook heeft ze de eerste 30 jaar de winkel nagelopen en natuurlijk het huishouden gedaan plus de kinderen verzorgd. Een fantastische vrouw, want welke vrouw brengt dit vandaag de dag nog op? Die is wel met een lantaarn-tje te zoeken denk ik. Mijn vrouw zei dan ook terecht, dat ze het na 50 jaar welletjes vond en er op 1 augustus 2000 mee wil stoppen, dan is het namelijk precies 50 jaar geleden, dat we met de zaak zijn begonnen. Ikzelf ben in april 75 jaar geworden en kan niet eeuwig doorgaan alhoewel ik het wel jammer vind, want ik heb nooit een hekel aan mijn vak en later aan de winkel gehad. Eerlijk gezegd willen we ook voor 1 januari 2001 gaan stoppen omdat er dan een nieuw belastingstelsel wordt ingevoerd. Ik geloof trouwens, dat er nog nooit iemand op Eemnes geweest is die 50 jaar lang een bedrijf gerund heeft, wel van vader op zoon maar niet alleen. O ja toch wel, de opa van Peter Staal, Gert

*Electro-technischbureau Jan de Lange Wakkerendijk 2.
Foto (1998) mevrouw W. Oosterbroek-Zoeten*

Staal van café "Schipperswelvaren", heeft als eerste eigenaar 60 jaar de zaak beheerd.

Nu vraagt u zich natuurlijk af of ik nog wel eens tijd voor andere dingen in het leven heb gehad dan de zaak. Ja hoor ik ben net als de kinderen op Judo geweest en heb dit afgemaakt tot de zwarte band. Verder heb ik 33 jaar in het Oranjecomité, later de Feestcommissie gezeten en met Kerstmis voedselpakketten rondgebracht in de jaren vijftig. Ook heb ik jaren in het bejaardencomité gezeten, dat eenmaal per jaar een dag uit organiseerde; dat was fantastisch. Henk Eek sr. had een bestelauto waar de zelfgemaakte belegde broodjes en het drinken ingezet werden voor die dag. 's Morgens gingen we ergens koffie drinken, 's middags een drankje en 's avonds werden we met muziek ingehaald en op het oude gemeentehuis door de burgemeester toegesproken. Tot slot van de dag was er altijd een dankwoord op rijm door Giep Gieskens. Het feest werd besloten met een maaltijd bij de familie Westerhuis in het R.K. Verenigingsgebouw aan de Kerkstraat. De familie Westerhuis heeft in die tijd ontzettend veel gedaan voor de bejaarden.

O ja, er gingen altijd twee motorrijders mee om hier en daar de weg af te zetten zodat we door konden rijden, dat waren Siem Nagel en Bep de Bruijn. En natuurlijk waren dokter Smit en de wijkverpleegsters altijd van de partij. Later zijn we met bussen gaan rijden, want het werd veel te druk aan de weg met zo'n lange stoet auto's. Later ging ik met Goos Hagen, Jan Fecken, Burgemeester De Bekker en Frans van Duijne maanden van tevoren de rit uitzetten voor de bustocht.

Ook ben ik 16 jaar penningmeester geweest van de middenstandsvereniging, later de Ondernemerskring geheten en ik ben daar nog steeds erelid van. Nu ben ik nog penningmeester van de kegelclub "De Eemgooiers" en hoop dat nog lange tijd te kunnen doen.

Zoals u ziet heb ik een heel actief leven achter de rug; ik heb er nooit spijt van gehad en ik hoop samen met mijn vrouw in goede gezondheid te beleven, dat wij in januari 2002 50 jaar getrouwd zijn.

*Jan de Lange
Henriet Liscaljet*

Korte Geschiedenis van het geslacht Harskamp

Voor oudere Eemnessers is Bakkerij Harskamp op Wakkerendijk 230 in Eemnes-Binnen nog altijd een begrip. Dit was de aanleiding om nader onderzoek te doen naar de familie Harskamp. Het blijkt te gaan om een geslacht, dat van oorsprong Nederlands-Hervormd is en haar wortels heeft liggen op de Utrechtse heuvelrug in de omgeving van Doorn en Maarn. Met enkele onderbrekingen vinden we deze familie sinds 1854 in Eemnes.

De oudste gegevens die we vonden, gaan terug tot ongeveer 1720:

I **Jan Cornelisz (Harskamp)**

geboren

ca.1720

trouwt

ca. 1748

Gijsbertje Hendrikse

Vanaf 1750 worden er van dit echtpaar vijf kinderen gedoopt in de Hervormde Kerk te Doorn. Het gaat om drie dochters en twee zoons. De jongste van die zoons is:

II **Jan Janse Harskamp**

ook genoemd: Jan Jansen van Maaren

gedoopt Doorn (Herv.)

09-12-1759

overleden Leusden

10-12-1813

trouwt Amersfoort (Geref.)

29-03-1789

Gerritje Janse van Houten

geboren Leusden

gedoopt Amersfoort (Geref.)

15-01-1758

Zoals uit bovenstaande gegevens blijkt, verhuisde deze Jan Harskamp van Doorn naar Leusden. Zijn vrouw Gerritje, dochter van Jan Teunissen van Houten en Arrisje Evertse Pothoven, was afkomstig uit Leusden.

Uit hun huwelijk zijn de namen van vijf kinderen bekend, allen gereformeerd gedoopt in Amersfoort. Jan, die ook wel Jan van Maaren werd genoemd, was daghuurder van beroep. Tot zijn dood woonde hij

in Leusden. Zijn weduwe Gerritje vestigde zich later als spinster in Amersfoort. De oudste zoon van Jan en Gerritje was:

III **Jan Janse Harskamp**

geboren Leusden	11-12-1789
gedoopt Amersfoort (Geref.)	20-12-1789
als Jan Teunissen	
overleden De Vuursche	01-04-1826
trouwt Zeist	01-05-1819

Wilmpje van der Schagt

geboren De Vuursche	08-02-1797
gedoopt De Vuursche (Geref.)	12-02-1797
overleden Baarn	27-09-1854

Jan werd bij de doop Jan Teunissen genoemd, naar zijn grootvader van moeders vader. Hij werd boerenknecht van beroep. Zijn vrouw Wilmpje was afkomstig van De Vuursche. Nadat Jan in 1819 met haar in Zeist getrouwd was, vestigde het paar zich rond 1820 in De Vuursche. Op 36-jarige leeftijd is Jan daar in 1826 overleden. Volgens zijn doodsacte woonde hij bij zijn sterven in huis nummer 36 in de Hoge Vuursche. Uit zijn huwelijk met Wilmpje van der Schagt zijn twee zonen bekend. De jongste zoon was Albert Harskamp (geboren De Vuursche 16-07-1824). Hij trouwde in Soest op 09-11-1872 met Aartje Kooij. Hij vestigde zich ook in Soest. De oudste zoon van Jan Harskamp en Wilmpje van der Schagt was:

IV **Jan Harskamp**

geboren De Vuursche	20-11-1822
overleden Baarn	10-08-1889
trouwt Baarn	19-11-1852
Eemnes-Binnen (Geref.)	20-11-1852

Cornelia Schuur

geboren Barneveld	1824
overleden Baarn	08-03-1872

Jan was arbeider van beroep. Zijn vrouw werd ook wel Cornelia Schouw genoemd. Nadat ze op 19-11-1852 in het gemeentehuis van Baarn getrouwd waren, volgde een dag later het kerkelijk huwelijk in het Dikke Torentje in Eemnes-Binnen. Dat betekent, dat ze in Baarn

Jan Albert Kuiper (1850-1924) schipper uit Eemnes en zijn vrouw Willemijntje Harskamp (1853-1925)

woonden aan de Eemnesser kant. De stap naar Eemnes moet dan ook niet groot geweest zijn. Op 16 mei 1854 vestigde Jan zich als eerste Harskamp met zijn gezin in Eemnes. Het werd echter een kortstondig verblijf, want op 10 januari 1955 verhuisde het gezin al weer naar Baarn. Uit het huwelijk van Jan en Cornelia zijn vijf kinderen geboren:

a. Willemijntje Harskamp

geboren Baarn	28-08-1853
overleden Eemnes	18-09-1925
trouwt Eemnes	25-04-1879

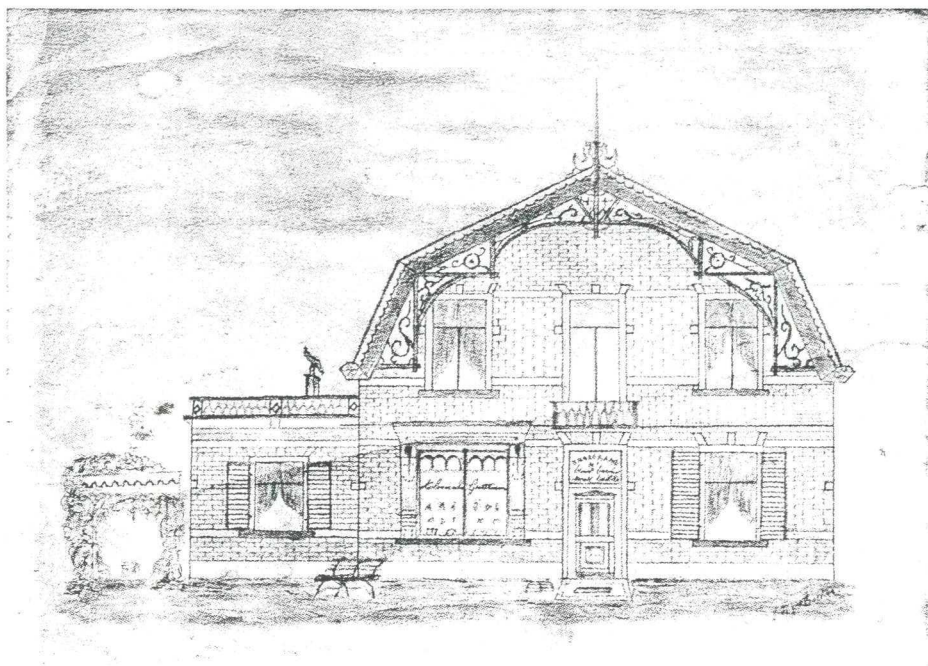
Jan Alberts Kuiper (1850-1924)

Willemijntje vestigde zich in Eemnes vanuit Hilversum op 25 april 1868. Ze werd dienstbode bij dokter Bart van Ommeren, huisarts in Eemnes, die op Wakkerendijk 72 woonde. Ze bleef dat tot haar huwelijk in 1879. Ze trouwde toen met de Eemnesser Schipper Jan Alberts Kuiper. Jarenlang woonde ze met haar gezin op Kerkstraat 22

b. ^u Lucretia Harskamp

geboren Baarn	09-12-1855
trouwt Baarn	12-09-1879
Jan de Rooij	

Ze werd vernoemd naar haar grootmoeder van moederskant Lucretia van Doren, gehuwd met Rijk (Rik) Schuur. Ook Lucretia woonde tijdelijk in Eemnes. Op 09-11-1877 vestigde zij zich in Eemnes vanuit Watergraafsmeer. Ze werd dienstbode bij bakker Hendrik van den Born, op Wakkerendijk 230. Op 12-10-1879 verhuisde ze van Eemnes naar Soest.

*Tekening van bakkerij Wakkerendijk 230. Boven de deur staat R. Harskamp. Op het winkel-
raam, links van de deur, staat: Koloniale Grutterswaren*

c. **Jan Harskamp**
geboren Baarn

07-08-1859.

Evenals zijn zuster Lucretia woonde Jan Harskamp enige tijd in bij bakker Hendrik van den Born op Wakkerendijk 230. Hij vestigde zich daar op 02-05-1877 vanuit Baarn. Hij was bakkersknecht bij Hendrik v.d. Born. Op 05-11-1878 verhuisde hij van Eemnes naar Utrecht.

d. **Gerarda Johanna Harskamp**
geboren Baarn
trouwt Baarn

7-05-1861

30-11-1877

Elbert Koster. Alle kinderen van Jan Harskamp en Cornelia Schuur zijn gedoopt in het Dikke Torentje in Eemnes, terwijl ze woonden in Baarn.

**STAMBOOM VAN HET GESLACHT
HARSKAMP IN EEMNES/BAARN**

Jan Cornelisz
(geb. ca.1720) Do

Jan Janse Harskamp (van Maaren)
(1759 – 1813) Leusden

Jan Harskamp
(1789 – 1826) Hoge Vuurs

Jan Harskamp x Cornelia Schuur
(1822 - 1889) (1824 – 1872)
Baarn/Eemnes

Willemijntje Harskamp
(1853 – 1925)
x
Jan Albert Kuiper
Kerkstraat 22

Rijk Harskamp
(1857 – 1940)
x (1)
Gerritje Vonk
(1852 – 1916)
X (2)
Anna Maria ten Brink
(1874 – 1956)
Wakkerendijk 230

Lucretia
(geb. 18
x
Jan de R

(1)
Jan Harskamp
(1880 – 1888)

(1)
Rijntje Harskamp
(geb. 1882)
x
Willem van de Meent

(1)
Cornelia Harskamp
(geb. 1884)
x
Willem Streefkerk

(1)
Johanna
(geb. 18
x
Jan Hart

Ger Harskamp
(geb. 1910)
x
T. Stroo

Mengs Harskamp
(1911 – 1987)
x
J. Brugman

Rijkje Harskamp
(geb. 1912)
x
G. Vervat

Fijtje Harskamp
(geb. 1914)
x
J. Sukel

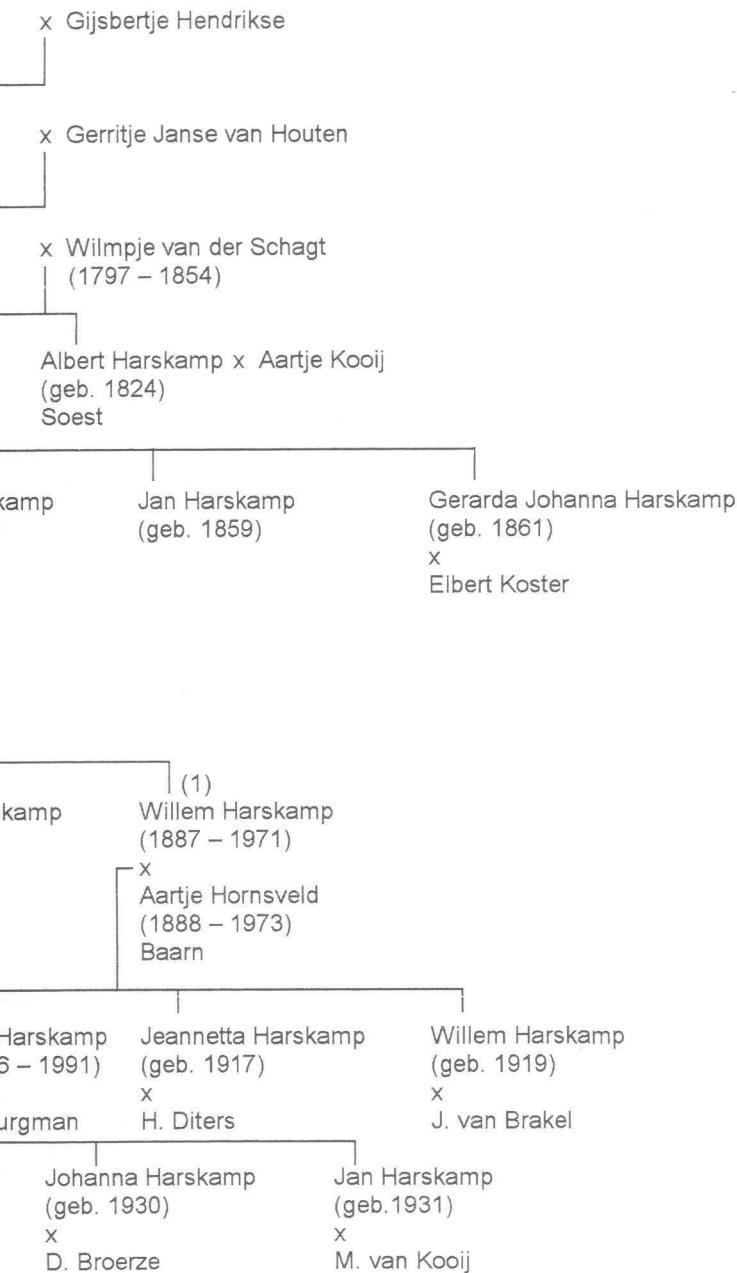
Catharina Harskamp
(geb. 1920)
x
J. van Harselaar

Aart Harskamp
(geb. 1921)
x
H. Faasse

Pieterella Harskamp
(geb. 1923)
x
J. Schothorst

Reina Harskamp
(geb. 1924)
x
G. Hendriksen

Willem Harskamp x Ali Steenman
(geb. 1947) Scholekster 55

Ons verhaal gaat verder met hun 5^e kind:

V Rijk Harskamp

geboren Baarn	21-12-1857
overleden Eemnes	10-01-1940
trouwt 1) Renswoude	29-10-1880

Gerritje Vonk

geboren Renswoude	24-10-1852
overleden Eemnes	24-03-1916
trouwt 2) Eemnes	22-05-1918

Anna Maria ten Brink

geboren Amsterdam	30-01-1874
overleden Eemnes	10-02-1956

Evenals zijn broer Jan bekwaamde Rijk zich in het bakkersvak. Na zijn huwelijk met Gerritje Vonk (1880) woonde hij in Utrecht. Daar werden de twee oudste kinderen geboren. Zijn zus Lucretia en zijn broer Jan hadden in Eemnes gewerkt bij bakker Hendrik van den Born op Wakkerendijk 230. Rijk verhuisde op 24 januari 1883 met zijn gezin van Utrecht naar Eemnes om de bakkerij van Hendrik van den Born over te nemen. Hendrik was geboren in 1844 in Huizen en vestigde zich in 1871 in Eemnes als bakkersknecht van Piet Seldenrijk. Piet had zijn boerderij op Wakkerendijk 244/246 maar was ook eigenaar van de bakkerij Wakkerendijk 230. Daar woonde Hendrik van den Born, de knecht met zijn gezin. Hendrik verhuisde in 1883 naar Hilversum. Rijk Harskamp volgde hem op. Volgens de familie verhalen van de familie Seldenrijk (HKE jrg. 17, nr. 3-1995) was Rijk eerst knecht van Piet Seldenrijk. Toen Mijndert Seldenrijk de enige zoon van Piet, volwassen was ($\pm$ 1898) deed Piet Seldenrijk de bakkerij over aan Rijk Harskamp. Mogelijk is rond die tijd ook het pand verbouwd en heeft het zijn huidige uiterlijk gekregen. Volgens de familie Harskamp

HKE-30

Rijk Harskamp (1857-1940). Foto genomen te Utrecht ca. 1890 – 1900

stond er op de winkelruit ook dat er koloniale grutterswaren te koop waren.

Rijk wist er een bloeiende zaak van te maken. Het brood werd tot ver in de omtrek uitgevent. Dat ging nog met paard en wagen. In de goede jaren werd het brood uitgevent in Eemnes, Baarn, Lage Vuursche, Hilversumse hei en Laren.

Uit het huwelijk van Rijk Harskamp en Gerritje Vonk zijn 5 kinderen geboren:

- a. **Jan (1880-1888)**
- b. **Rijntje (geboren 1882)**
trouwt Eemnes 06-08-1919
Willem v.d. Meent
- c. **Cornelia (geboren 1884)**
trouwt Eemnes 31-10-1906
Willem Streefkerk, ook bakker van beroep
- d. **Johanna (geboren 1885)**
trouwt Eemnes 22-12-1920
Jan Hartog
- e. **Willem (1887-1971)**
op wie we later terugkomen.

Na de dood van zijn eerste vrouw hertrouwde Rijk in 1918 met de 17 jaar jongere Anna Maria ten Brink. Volgens de familie verhalen was zij al vroeg wees. Misschien daarom nam zij ook een weesmeisje als dienstbode in huis. Dat was Kaatje (Catharina) Maas, geboren in 1901. Ze kwam op 4 oktober 1919 bij de familie Harskamp in Eemnes in dienst en bleef daar tot de dood van Anna Maria ten Brink in 1956.

Toen Rijk ouder werd, liet hij het runnen van de bakkerij over aan zijn zoon Willem, zijn tweede vrouw en de knechts.

Een hele goede knecht was Bertus (Bep) Portengen uit Ankeveen. Hij kwam in 1930 bij Harskamp werken. Door de week woonde hij in bij

*Foto gemaakt rond 1910 bij bakkerij Harskamp, Wakkerendijk 230 Eemnes.
v.l.n.r. Dienstbode Grietje van den Berg (1866-1950) getrouwd met Wous van Dijk.
Hanna Harskamp (geb. 1885), Keetje Harskamp (geb. 1884)
Zittend: Gerritje Vonk (1852-1916) 1^e vrouw Rijk Harskamp, bakkersknecht, Willem Hars-
kamp (1887-1971) Reina Harskamp (geb. 1883), vader Rijk Harskamp (1857-1940) op krui-
wagen, achter hem een bakkersknecht en naast hem een bakkersknecht.
De namen van de knechten zijn niet bekend.*

de bakker en alleen op zondag was hij in Ankeveen. Hij ventte in Eemnes o.a. op de Wakkerendijk. In november 1941, niet lang na de dood van Rijk Harskamp, kreeg hij ontslag van de weduwe.

Ook zoon Willem trok zich in 1941 terug uit de bakkerij. Volgens de familieverhalen mocht hij van zijn stiefmoeder de bakkerij niet overnemen. Ook wordt er verteld, dat men in de oorlog moeite had met het hele bonnensysteem en dat het al met al erg moeilijk was om onder oorlogsomstandigheden door te blijven bakken. Toen het helemaal moeilijk werd aan het eind van de oorlog heeft men nog enige tijd brood betrokken van bakker Schrijvers uit Baarn.

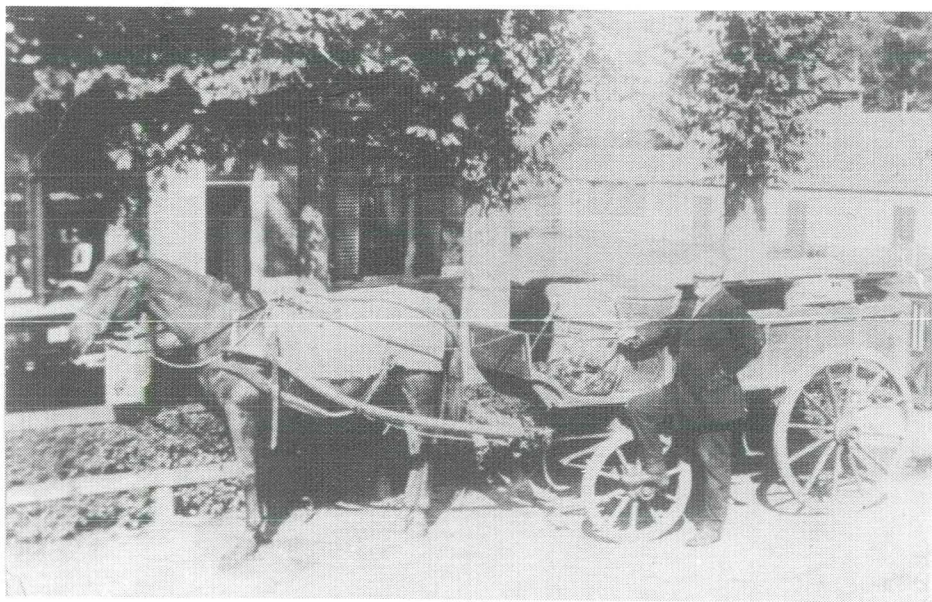
De laatste knechten waren: Evert Epskamp uit Soest van 1940 tot 1942 en Jan van Klaveren uit Laren van 1942 tot 1944. Het lijkt erop, dat de bakkerij na het vertrek van Jan van Klaveren op 29 februari 1944 niet meer gedraaid heeft. Volgens de verhalen heeft Anna Maria, de weduwe van Rijk Harskamp nog geprobeerd of Rijk, een zoon van Willem

Harskamp de zaak wilde overnemen. Deze heeft het geweigerd, omdat zijn vader de bakkerij niet mocht kopen.

Anna Maria ten Brink was bij de familie van haar stiefzoon Willem niet zo populair. Ze was ook een bijzondere verschijning in Eemnes-Binnen; ze wist zich voort te bewegen met grote stappen. Een feit is wel, dat ze als een leeuw voor de zaak vocht. Als iemand niet langer klant wilde zijn, dan ging ze er zelf op af en vroeg waarom ze niet langer brood mocht leveren. Ze heeft zelf ook gevent in Eemnes-Binnen.

In de na-oologse jaren bleef ze samen met Kaatje Maas in het bakkerspand wonen. Voor Kaatje was aan de zuidzijde een apart vertrek aangebouwd. Later is Kaatje Maas naar Baarn verhuisd.

We gaan verder met de enige volwassen geworden zoon van Rijk Harskamp:

*Bakker Willem Harskamp (1887-1971) klaar om brood te venten met paard en wagen. Willem staat voor de bakkerij op Wakkerendijk 230.
Foto ca. 1935*

VI Willem Harskamp

geboren Eemnes

11-08-1887

overleden Baarn

12-06-1971

trouwt Baarn

06-01-1910

kerkelijk Dikke Torentje Eemnes-Binnen

Aartje Hornsveld

geboren Baarn

15-12-1888

overleden Baarn

07-01-1973

Ze was een dochter van Mengs Hornsveld en Fijtje de Ruig.

Willem hielp van jongs af aan mee in de bakkerszaak van zijn vader. Hij bakte en hielp mee met uitventen. In 1910 trouwde hij met de Baarnse Aartje Hornsveld. Zij had gewerkt op het postkantoor aan

Gezin van Willem Harskamp en Aartje Hornsveld met aangetrouwden en familie:

Voorste v.l.n.r. Theo Stroo Sr., Ger, Vader Willem Harskamp, moeder Aartje Hornsveld, Rijk, Pietje, Jopie, tussen vader en moeder: Ada, een kleindochter.

Middelste rij v.l.n.r.: Muzikant, mevrouw Veldman, twee dames achter elkaar die onbekend zijn, daarnaast nog een onbekende dame, mevrouw Diters, Jules Schothorst (iets hoger) Henk Diters, Joke van Brakel, Wim, Trien met iets daarboven Joop van Harselaar, Dien Faasse, mevrouw Van Kooij (iets hoger), H. Burgman, Reina, Zus (Jeannetta), de heer Van Kooij, Mia van Kooij, Jan

Bovenste rij v.l.n.r.: De heer Veldman, de heer Broerze, Dick Broerze, Theo Stroo Jr., Aart, Gerard Hendriksen.

De foto is genomen ca. 1960

*Willem Harskamp (1887-1971) en zijn vrouw
Aartje Hornsveld (1888-1973).*

*Foto ± 1970 genomen bij het oude gemeentehuis
in Eemnes.*

de Eemnesserweg in Baarn. Het jonge paar betrok een woning aan de Baarnse Ferdinand Huijcklaan. Willem bleef werken bij vader Rijk in Eemnes. De bakkerij floreerde. Vooral het rozijnenbrood en krentenbrood kregen goede naam. Van allerlei kanten kwamen de mensen het kopen. Hoe langer je het liet liggen, hoe lekkerder het werd. Dat was de mening van de fijnproevers. Veel boeren maakten zelf roggebrood en lieten het dan aan het eind van de week bakken in de oven van bakker Harskamp.

Willem en Aartje kregen snel een groot gezin. Er moest hard gewerkt worden. Willem ging 's avonds al vroeg naar bed en stond 's nachts om één uur op. Zijn vrouw Aartje bleef tot die tijd op. Ze werkte haar man de deur uit en zocht dan pas haar bed op. Willem begon 's nachts om half drie met bakken van het brood. Als dat karwei klaar was, ging hij uit venten met zijn paard en wagen. Toen de kinderen van Willem groter werden, moesten ze meehelpen. Zowel de jongens als de meisjes hielpen mee met uitventen. Vaak mochten ze één uur eerder uit school om te kunnen helpen. Er werd gevent met de transportfiets, de hondencar en paard en wagen. Lange tijd had Willem een paard, dat precies stopte bij de huizen waar de klanten woonden.

Alles ging goed totdat in 1940 Rijk Harskamp, de vader van Willem overleed. De verhouding tussen Willem en zijn stiefmoeder was niet goed. Zij wilde niet dat Willem de zaak overnam. Zodoende kwam er in 1941, toen Willem 54 jaar was, een einde aan zijn bakkersloopbaan. Door bemiddeling van een zekere Van den Brink kon hij toen tuinman worden op Paleis Soestdijk. Dat is hij gebleven tot 1952, toen hij 65 werd. Daarna heeft hij nog een paar jaar gewerkt bij de School-en Werktuinen in Baarn en vervolgens werd hij tuinman bij Louisa State.

Hij was bijna 73, toen hij daar stopte.

Het gezin Harskamp woonde vele jaren aan de Ferdinand Huijcklaan. Later werd een huis betrokken aan de Lindenlaan 26 in Baarn. Vanaf 1961 tot hun dood woonden Willem en Aartje aan de Kemphaanstraat 57.

Ze kregen in totaal 14 kinderen.

1. **Gerritje (geboren 1910)**

trouwt 21-03-1935

Theo Stroo

2. **Mengs (1911-1987)**

trouwt 22-10-1948

J.E. Brugman

Hij was vrachtwagenchauffeur en had later een cafetaria in Brummen.

3. **Rijkje (geboren 1912)**

trouwt

Gerrit Vervat, kleermaker te Soest.

4. **Fijtje (geboren 1914)**

trouwt 25-04-1945

Jan. W. Sukel

5. **Rijk (1916-1991)**

trouwt 17-02-1948

H. Brugman.

Rijk werd ook bakker. Hij werkte bij bakker Schrijvers in Baarn. Na de dood van zijn grootvader Rijk kreeg hij de kans om de bakkerij in Eemnes over te nemen. Dat heeft hij geweigerd omdat zijn vader de zaak niet over had mogen nemen.

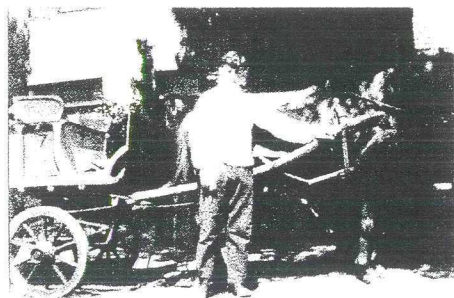
6. **Jeannetta Hendrika (geboren 1917)**

trouwt 12-09-1945

Henk J.A. Diters

7. **Willem (geboren 1919)**

trouwt 08-11-1951

Rijk Harskamp (1916-1991) met de bakkerskar. Rijk was bakker bij Bakkerij Schrijvers in Baarn

J.J.M. v. Brakel

Willem werkte bij De Ruijter en later bij Ries Kooij.

8. **Catharina (Trien) Wilhelmina (geboren 1920)**

trouwt 15-03-1950

Joop van Harselaar.

9. **Aart (geboren 1921)**

trouwt 29-05-1947

Huberta Dina Faasse.

Aart werd automaatsteller en machinebankwerker bij Van IJken in Baarn. Hij woonde enige tijd in Zuid-Afrika. Uit zijn huwelijk met Huberta D. Faasse werd op 08-12-1947 een zoon Willem geboren. Deze Willem Harskamp trouwde met Ali Steenman en woont sinds zijn huwelijk in Eemnes. Hij werkt al ruim 30 jaar bij garage Beuk en wordt dan ook geregeld Willem van Beuk genoemd.

Aart Harskamp (geb. 1921) op pad om brood uit te venten met de transportfiets. Foto van ± 1938 genomen ter hoogte van Het Zwaantje, Wakkerendijk 256/258.

10. **Piaternella (Pietje) Elisabeth (Geboren 1923)**

trouwt 15-09-1948

Julius Hendrikus Jacobus Schothorst

11. **Reina (geboren 1924)**

trouwt 23-01-1947

Gerard Hendriksen

12. **Jan (geboren en overleden in 1926)**

13. **Johanna (geboren 1930)**

trouwt 19-11-1954

Dick Broerze

14. **Jan (geboren 1931)**
trouwt 19-12-1947
Mia van Kooij

Tot zover deze geschiedenis van de familie Harskamp uit Eemnes. Bij het voorbereiden van dit artikel ben ik bijzonder goed geholpen door Willem Harskamp uit Eemnes en enkele van zijn familieleden. Ik heb dat zeer gewaardeerd.

Mocht u bij het lezen een fout ontdekken of mocht u iets willen aanvullen dan stel ik het op prijs wanneer u contact met mij opneemt.

Henk van Hees
Kerkstraat 15
3755 CK Eemnes
035-538 9849

Voor de liefhebber!

Boek Eemland (2) is verschenen.

Een nieuw boek voor de liefhebbers van levensbeschrijvingen! Enkele maanden geleden is het 2^e deel uitgekomen van *Het Eemland*, een boek met 42 levensbeschrijvingen van bekende en onbekende mensen uit het Eemland.

Ook Eemnes is in dit boek vertegenwoordigd met een biografie van Jan Heijnen (1906-1977) beter bekend als Snotje en het levensverhaal van pastoor Wilhelmus de Beer (1800-1877) die van 1841 tot 1877 pastoor van Eemnes was.

Daarnaast bevat het boek biografieën van regionaal en landelijk bekende figuren maar ook hele gewone mensen uit de periode van 1360 tot heden.

Een prettig leesbaar boek, dat voor 25 gulden te koop is in onze Oudheidkamer. Elke zaterdagmiddag tussen 14.00 en 16.00 uur.

Henk van Hees

Nog eens Koetshuis bij STADWIJK

Dit is een vervolg op de publicatie in december 1999 van het artikel "Wakkerendijk 44a t/m 52: Stadwijk en Koetshuis" (HKE blz 259 t/m 273). Van enkele lezers kregen we aanvullende en corrigerende opmerkingen en we zochten nog enkele vroegere bewoners van het Koetshuis op, om te horen hoe ze terug kijken op de periode in het Koetshuis. We hebben nu een bijna compleet beeld van wie er in de negentiende en twintigste eeuw in dit Rijksmonument hebben gewoond. Maar over het bouwen van het Koetshuis en de latere aanpassingen blijft nog veel onduidelijk.

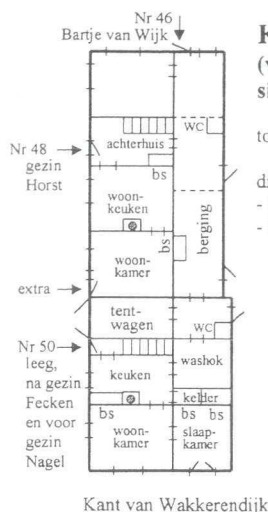
Algemeen beeld Koetshuis en belangrijkste correctie

Als samenvatting van wat het Koetshuis is, geven we hier eerst een aangepast stukje van de publicatie in december 1999.

Het koetshuis is waarschijnlijk ongeveer 150 jaar bewoond geweest. Voor de buitenplaats Stadwijk was het stal voor paarden en koetshuis voor rijtuigen. Nadat in 1814 de landbouwer Isak Stalenhoef (1785-1852) de grond met het koetshuis had gekocht, zal hij het hebben ver-

Het koetshuis omstreeks 1964, toen de laatste bewoners Paul van Wegen en Hennie van Wegen - Kuijer met hun gezin waren vertrokken.

Koetshuis (van Stadwijk) situatie ca 1932

totale lengte 27 m

diepte woningen:
- bij nr 48: 5 m
- bij nr 50: 9 m

bs = bedstede

bouwd voor verhuur van enkele woonhuizen. Er woonden vooral gezinnen die goed betaalbare huisvesting in Eemnes nodig hadden. Volgens de administratie van Gemeente Eemnes zijn er in de 19^e eeuw vier woningen geweest. Later werden slechts drie huisnummers gebruikt. Vanaf ±1930 had de achterste van de drie woningen nr 46, de middelste 48 en de voorste nr 50. Bijgaande plattegrond van de indeling en het gebruik van omstreeks 1932 kon ik maken door aanwijzingen van Wim Horst. Nummer 46 was een heel kleine woning, bestaande uit één kamer, een berging en wat ruimte op

zolder. Nummer 50 was de mooiste woning; zelfs met een kelder. Dit komt doordat omstreeks 1910 Frans Stalenhoef deze woning aan de noordkant heeft uitgebreid met een aanbouw, met een bijpassend afzonderlijk dak. Vanaf ±1934 werd nr 46 niet meer bewoond, maar gebruikt voor opslag van kunstmest en andere goederen, die Rinus van Valkengoed senior leverde voor de ABTB. Nadat de laatste bewoners begin 1964 waren verhuisd, werd het koetshuis geheel gebruikt voor opslag bij de boerderij en als extra stalruimte. Toen was onderhoud te kostbaar en is het dak in verval geraakt. Van de periode 1821-1964 zijn nu heel wat bewoners bekend. Een lijst bij dit artikel geeft de namen. De bewoners noemden hun woning overigens niet het Koetshuis, maar STADWIJK, zoals ook in grote letters staat op de gevel van nr 50.

De ouderdom van het Koetshuis is niet duidelijk. Waarschijnlijk is het in de 18^e eeuw gebouwd bij de buitenplaats Stadwijk, als stal voor de paarden en koetshuis. Na aankoop in 1814 zal Isak Stalenhoef het hebben verbouwd tot vier woningen. Deskundigen hebben wel gezegd, dat de dakconstructie wijst op bouw in de 18^e eeuw en dit komt overeen met de mondelinge overleveringen. Notities "bouwplaats" en "stichting", die ik vond bij het Kadaster te Utrecht (Legger Art 315) wijzen echter ook op grote aanpassingen op de plaats sectie G101, waar ±1830 het Koetshuis stond, toen Isak Sta-

lenhoef ±1851 op sectie G102 de nieuwe boerderij STADWIJK (Wakkerendijk 52) liet bouwen. Ook is op de eerste kadastrale kaart van ± 1830 de heel globaal aangegeven vorm van de plattegrond anders dan op de tekening van april 1852, waarop ook de boerderij Stadwijk voor het eerst is aangegeven. Aan de westkant was het koetshuis op die tekening veel breder. Het formaat van de rode bakstenen geeft geen duidelijk uitsluitsel. Namelijk: voorste en achterste deel ca 22 x 11 x 4 cm (Vechtformaat; moppen; productie ca 1750 - 1870) en middelste deel ca 18 x 9 x 4 cm (Vechtformaat; drielingen). Aan verschil in metselwerk is te zien dat er diverse aanpassingen zijn geweest. De boerderij Stadwijk van 1851 is gebouwd van Waalsteentjes (22 x 10,5 x 5 cm). De aanbouw aan de noordkant van het Koetshuis is van veel nieuwere machinale bakstenen (±1910). De noordkant achter nr 46 en nr 48 had nog lange tijd een houten buitenwand en werd vooral gebruikt als berging. Pas omstreeks 1950 kreeg dit deel een stenen buitenmuur.

Het koetshuis heeft vanaf ±1884 slechts drie huisnummers gehad in plaats van de in eerdere publicaties genoemde vier. Dit waren de later ingevoerde huisnummers 46 t/m 50. Nu is alleen het bordje van huisnummer 48 nog aanwezig. De woning met nr 48 heeft een kamer met een afzonderlijke buitendeur. Tot ±1884 waren dit waarschijnlijk twee adressen (toen nr 65 en 66). Ten tijde van Piet Majoor (±1950) was daar ook een tijdje een ex-

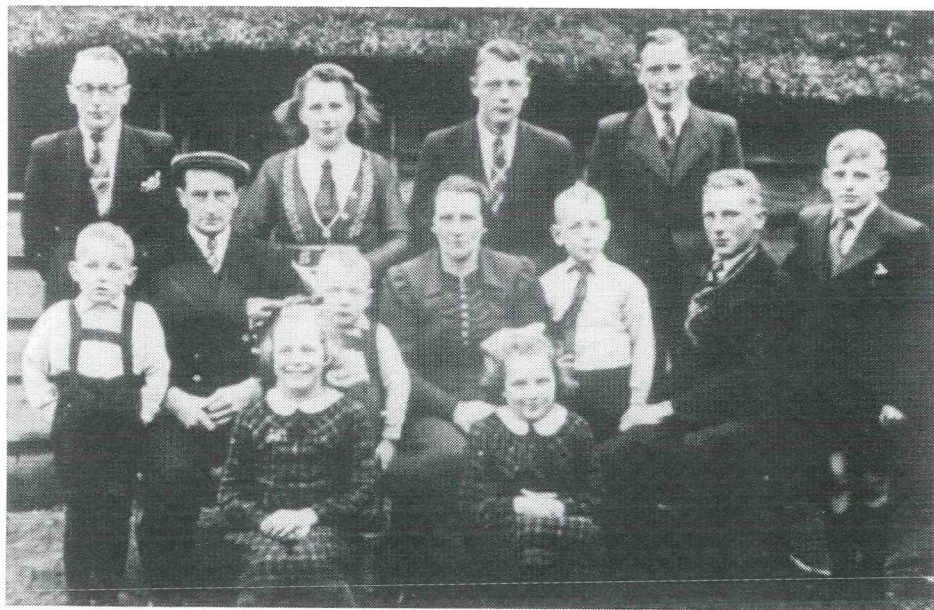
De drie-jarige dochter Ali Horst speelt hier op straat tussen hun huis en de boerderij. Als oudste meisje in een gezin met 11 kinderen zou ze later veel in het huis houden moeten helpen. Foto 1931.

tra woning. Het adres Wakkerendijk 44a hoort niet bij het Koetshuis, maar was waarschijnlijk de zogenaamde serre bij het hoge huis MA-CHRISJO van Makker (Wakkerendijk 44).

De gezinnen Horst

Marijke Beel en Rom van der Schaaf hadden op 30 maart 2000 een gesprek bij Wim Horst en zijn vrouw Grada Bakker, die al sedert 1963 wonen op Torenzicht. Wim is in 1926 geboren op STADWIJK en heeft er als derde kind in een gezin van 11 kinderen tot 1940 gewoond op nummer 48. Van 1956 tot 1960 woonde hij met zijn eigen gezin op nummer 50. Van beide periodes heeft Wim nog heel wat herinneringen.

Het gezin van Henk Horst en Jannetje Kuijer woonde van 1924 tot 1940 in de middelste woning. Op de zolderkamer sliepen aan het eind

In de oorlog (±1942) liet moeder Jannetje een foto maken van het hele gezin Horst, want je kon niet weten of iemand iets zou overkomen. Zij woonden toen al op Wakkerendijk 120. Achter de namen volgen hier de geboortejaren.

Achterste rij vlnr: Arie 1925-†1993, Ali 1928, Ries 1927-†1988, Wim 1926.

Middelste rij: Vader Henk 1899-†1994, moeder Jannetje 1901-†1973, Henk 1936, Kees 1923, Jan 1930.

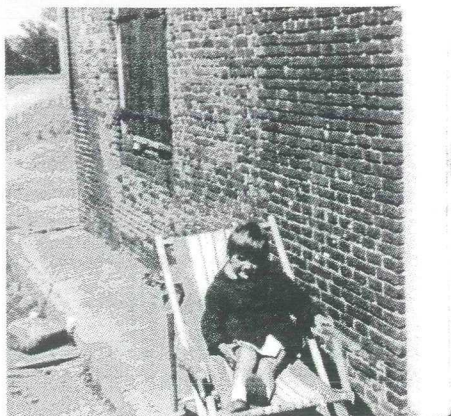
Voorste rij: Bertus 1937, Annie 1933, Joop 1939, Bep 1934.

van die periode 7 jongens in 4 ledikanten. In de woonkamer sliepen 3 meisjes in de bedstede en in de woonkeuken sliepen de ouders met de in 1939 geboren baby Joop. Wim herinnert zich: *"Toen ik een jaar of zeven was had ik er een hele mooie tijd. Na schooltijd zat ik altijd bij de boer. Winterdag was dat op de deel, waar je allerlei karweitjes deed. Helpen met bieten malen en zo. Iemand verloor daarbij nog eens het topje van zijn vinger, toen een biet was blijven steken. Hij had zijn hele hand wel kunnen kwijt raken. Bij de hooibouw reed je met de wagens mee, tot achter in de polder. Als het te laat werd, moest je dan soms helemaal vanaf de sluis lopend naar huis. Ik kwam ook veel bij de jongens van boer Schouten, die naast Van Valkengoed woonde."*

De ijscoman Herbold woonde er maar kort met zijn gezin. Zij kwamen uit Amsterdam en gingen waarschijnlijk weer terug omdat ijsverkoop in Eemnes en omgeving niet lonend was. De door Ada van Valkengoed genoemde Mientje Bieshaar is bij Wim bekend, maar volgens hem woonde zij als pianolerares op Wakkerendijk 122. Zij is wel in 1919 op Stadwijk geboren (op nr 48 woonde toen kort het gezin Bieshaar). Wim heeft de kleine behuizing van Stadwijk absoluut niet als knellend ervaren. De verhuizing in februari 1940 naar Wakkerendijk 120 was voor de ouders en het gezin met opgroeiende kinderen natuurlijk wel een noodzakelijke verbetering.

Wim Horst opnieuw in STADWIJK

In de vijftiger jaren maakten Wim Horst en Grada Bakker (afkomstig uit Laren) plannen om te trouwen. Toen was het nog moeilijker dan nu om aan woonruimte te komen. Om eerder een toewijzing te krijgen, trouwden zij in 1953 voor de wet. Pas in 1956 konden ze op Stadwijk gaan samenwonen en trouwden zij voor de kerk. Mede doordat boer Rinus van Valkengoed (senior) hem nog kende van vroeger, kregen Wim en Grada toestemming om te gaan wonen in de wat opgeknapte voorste woning Wakkerendijk 50. Grada herinnert zich nog: *"We waren blij dat we een huis hadden. Het zag er toen heel netjes uit. De huurprijs was f5,- per week. De slaapkamer had openslaande deuren. Er was ook nog een zolderkamer, maar die kon je toen niet meer gebruiken. We hebben er toch hartstikke fijn gewoond."* Wim werkte bij Houthandel en -zagerij Van Dijk in Laren, als machinaal houtbewerker. Hun oudste drie kinderen zijn geboren op Stadwijk. In 1960 kwam er een kink in de kabel. Vader Wim werd ziek en bleek besmettelijke

Dochter José van Wegen zit hier in de ligstoel, bij de voordeur van hun woning Wakkerendijk 48. Foto voorjaar 1963.

De ex-boerin Cornelia van Valkengoed - Stalenhoef was goede maatjes met de bewoners van het Koetshuis en loopt hier op de dam van Wakkerendijk 52 met Lida van Wegen en haar oudere zus José (net buiten beeld). Foto zomer 1963.

TBC te hebben opgelopen. Het hele gezin moest worden opgenomen in het toenmalige Sanatorium Berg en Bosch te Bilthoven. Zij lagen er 12 tot 16 maanden; zoals toen gebruikelijk was op verschillende afdelingen voor mannen, vrouwen en kinderen. Na genezing mocht het gezin op advies van de dokter niet terug naar Stadwijk, omdat die woning voor hen te vochtig was. Zij kregen toestemming voor het betrekken van een noodwoning op het terrein van het ouderlijk huis, aan de noordkant van Wakkerendijk 120. Mede hierdoor konden zij als eerste een huis betrekken van de nieuwbouw op Torenzicht. Daar zijn zij sedert dien met plezier blijven wonen. Wim eindigt met: *"Terug kijkend hebben we op de Wakkerendijk een goede tijd gehad, gezien de mogelijkheden van die periode. Van het begin van de Wakkerendijk tot het laatste huis kende je toen ook alle bewoners van naam en gezicht; zowel ouderen als kinderen. Nu is dat anders."*

Het gezin Paul van Wegen

Op 6 april brachten we een bezoek aan Paul van Wegen (geb. 1935) en

zijn vrouw Hennie Kuijer (geb. 1938). Zij woonden van voorjaar 1959 tot eind februari 1964 op nr. 48. Dus in dezelfde woning waar van 1924 tot 1940 het grote gezin Horst heeft gewoond, maar de zolderkamer werd nu niet meer gebruikt. Paul kwam van zijn ouderlijk huis op Wakkerendijk 196. Hij is een broer van de bekende Afrika-pater Wijnand van Wegen. Hennie woonde eerst bij haar ouders in Baarn. Zij trouwden in maart 1959 voor de wet, om kans te maken op eigen woonruimte. Op een dag hoorde Paul, dat Jan Horst van Stadwijk ging verhuizen. Zij klopten snel aan bij boer Rinus van Valkengoed (senior). Hennie's moeder, Ali, was een dochter van Kees van Valkengoed, een neef van Rinus. Hennie herinnert zich nog heel goed: *"Toen Rinus hoorde, dat Paul verkering had met de dochter van Aaltje, was het snel in orde. We gingen f7,- huur per week betalen, maar dat ging de volgende week al in. Ik heb later nog gevraagd om een watertoilet en een douche, maar dat kon niet"*. De vorige bewoners hadden gezorgd, dat de enkelsteens muren waren betimmerd met boardplaten. De vloerplanken lagen direct op zand, zoals ook in veel boerderijen het geval was. De vloerbedekking was daardoor altijd vochtig. Na verhuizing van het gezin Van Wegen, bleken onder het zand van de woonkeuken nog mooie Estrik plavuizen te liggen, die toen opnieuw zijn gebruikt in de boerderij. Achter de boardplaten van de wand bleek in de woonkeuken nog een bedstede te zijn en in de andere kamer was een gat in de muur achter (bij Horst in dertiger jaren een bedstede).

Wij hebben er vreselijk gezellig gewoond. Ook onze kinderen hadden er alle vrijheid. Mijn dochters hebben wel heel wat keren in de Heulsloot gelegen. Dan zette je er de slang op om de stinkende modder af te spuiten. Paul werkte altijd in de nachtdienst bij de melkfabriek in Hilversum (VGM = Verenigde Gooise Melkfabrieken; later Melk Unie). Daarom sliep hij in de ochtenduren en had in de middag tijd voor andere dingen, zoals de groentetuin en het kleinvee. Paul had eerst 4 tot 5 varkens en later 4 tot 5 kalveren. Het hok was in de berging, direct achter de slaapkamer. Soms zei de boer: *"Buurman, morgen is het hooibouw. Dus als je wil helpen"*. Paul verder: *"Of ik lag nog in bed en dan kwam Van Valkengoed en riep: Paul kom effe, 't paard moet veulen"*.

Hennie: *"Gelukkig had de deur een afzonderlijk bovenstuk, want dikwijls liepen er dieren van de boerderij los op het erf. Nieuwsgierige*

paarden staken hun kop wel eens naar binnen. Je schrikt je toch lam! De varkens en kippen bleven tenminste buiten. Ik was toen bang voor alle dieren. Ook voor muizen, ratten en spinnen en daarvan waren er heel wat. Kort voor onze verhuizing naar Torenzicht verplaatste Paul nog een stapel hout en ving toen met hulp van de kat en de hond 16 muizen en ratten."

Toen boer Rinus senior nog leefde (tot Kerst 1961) hoorden ze nog veel verhalen over het vroegere Stadwijk. Zo vertelde hij eens, dat hun woonkamer vroeger een paardenstal was. Het hoge ronde raam is daar een overblijfsel van. Ook had hij gehoord, dat er in Haarlem nog een schilderij van de vroegere buitenplaats Stadwijk moet zijn, maar hij wist niet waar.

Eind 1963 hadden Paul en Hennie drie kinderen. De woning werd toen wel erg klein. Naast de woonkeuken hadden ze één slaapkamer, waar zij met zijn vijven sliepen. Ook was het vocht in huis een steeds groter probleem. Dat kwam zowel door de bouwwijze als door de lekkage. Gelukkig kregen zij toen de huidige woning op Torenzicht toegewezen. Nog jaren lang bleven zij hun melk halen op Stadwijk. Nu droomt Hennie nog dikwijls over Stadwijk.

Nieuw overzicht bewoners Koetshuis

Tot 1964 woonden er veel verschillende mensen. Gedurende ruim 140 jaar vanaf ±1820 waren het in totaal bijna 50 verschillende hoofdbewoners met hun partner en soms met een groot gezin. Er moet zich heel wat hebben afgespeeld. Velen woonden er korte tijd, maar enkele families of alleenstaanden hebben er tientallen jaren gewoond. Tot aan 1852 huurde men van Isak Stalenhoef (1785-1852), die woonde op de naastliggende boerderij aan de noordkant, Wakkerendijk 42. In de eerste periode waren de hoofdbewoners dikwijls oudere dagloners. Veel van de bewoners waren later directe of verre familie van de eigenaren Stalenhoef en Van Valkengoed of familie van elkaar.

Dit nieuwe overzicht is het resultaat van de gesprekken met familie Horst en Van Wegen, aanvullende telefoontjes met anderen en door reacties op de vorige publicatie die werden ontvangen van mevrouw M.C.Kuijter - van Moorst (Baarn) en Jaap Frantsen. Het onderzoek

door Henk van Hees in het bevolkingsregister en de huisnummeringsboekjes van Gemeente Eemnes gaf verder een belangrijke aanvulling tav de bewoners tot 1925. Uit de administratie van de gemeente is ook gebleken, dat de nummering van de huizen herhaaldelijk is gewijzigd, waardoor we tot ±1890 niet weten wie in welk huis woonde. Van de jaren daarna zijn er door gesprekken ook meer details bekend.

Bewoners van ±1820 tot ±1850. Het waren huurders van Isak Stalenhoef en het betrof de huisnummers 43A, B, C en D. De oudste opgave komt uit het Bevolkingsregister van 1821, dat de eerste complete registratie van Eemnes geeft. Mogelijk was het koetshuis toen al een paar jaar bewoond.

- 43A: Arie van Barmiento (kuiper, herv.) + vrouw
- 43B: Izak Harder (daggelder, herv.) + vrouw (rk)
- 43C: Bernard Menning (kuiper, rk) + vrouw
- 43D: P.Schothorst (rentenier, rk)
- 43A: Hilletje de Boer + 2 zoons
- 43A: Weduwe P. van Klooster (geb 1767 te Eemnes)
- 43B: Jan v.d. Puil (geb 1769 te Amsterdam) + 1 dochter
- 43D: Gijsbert Hagen (dagloner; geb 1771 te Soest), geh. Maria Guulker. Zij woonden er ongeveer 20 jaar.
- 43A: Jacob Groen (metselaar; geb ±1808 te Diemen), gehuwd met Anthonia Maria v.d. Born (geb ±1805)
- 43B: Willem van Hall (schoenmaker; geb ±1802 te Bunschoten), gehuwd met Adriaantje Blom (geb ±1811)
- 43C: Van ±1848 tot 1856: Geertje Stalenhoef – Bosterdijk (1785-1856; sedert 1833 weduwe van Gerbert Stalenhoef; HKE 1990 blz 44)

Bewoners van ±1875 tot ±1900. Toen waren de huisnummers van voor naar achter eerst 64 t/m 67 en later slechts 3 nummers 86, 87 en 88:

- 64 / 86: Joor (Joris) de Haas tot ±1895. Omstreeks dat jaar schoof hij op naar nr 87. Kennelijk om plaats te maken voor de boer Jan Stalenhoef.
- 65+66 / 87: Everdina Post tot ±1895; later kort op nr 89 = WD44. Op 87 ±1885 korte tijd tevens Aaltje Post.
- 67: eerst leeg; later ±1882 korte tijd R.Hagen.

- 88: ±1885 korte tijd Stijntje ter Velde
- 88: van 1890 tot ±1900 echtpaar Aart Koppen (1822-1902) en Aaltje Wortel (1823-1909; HKE 1991 blz 207)
- 86: ±1895 kwamen hier Jan F. Stalenhoef (1820-1907) en zijn vrouw Marritje Makker (1825-1900), die op de boerderij STADWIJK plaats hadden gemaakt voor zoon Jaap (Jacob) en zijn vrouw Nelletje Eek.
- Tot 1898 woonde Jan Eek als vrijgezel in het Koetshuis. Dit is niet geregistreerd bij de Gemeente. Waarschijnlijk woonde hij op 86, bij Jan en Marritje Stalenhoef. Jan Eek was een broer van de toenmalige boerin Nelletje Stalenhoef-Eek. Jan Eek werd in 1898 kastelein in Kerkstraat nr 5.

Bewoners van ±1900 tot aan de Tweede Wereldoorlog. Eerst waren het de huisnummers 86, 87 en 88. Later werden de nummers 86, 88 en 88A gevoerd, die ±1910 werden vervangen door respectievelijk 63, 64 en 65, ±1916 door 67, 68 en 69 en ±1930 door 50, 48 en 46 (voor, midden en achter). In onderstaande opsomming wordt, voor de duidelijkheid, alleen de laatste nummering gebruikt:

- 50: na het overlijden van Jan Stalenhoef in 1907, kwam hier in 1908 zijn zoon Frans Stalenhoef, die er bleef wonen tot 1927 (HKE 1990 blz 34 en HKE 1996 blz 103). Hij was een broer van de toenmalige boer Jaap (Jacob) en zorgde voor de aanbouw met de openslaande deuren, waardoor nr 50 de ruimste woning werd.
- 48: Joris de Haas woonde hier ±1900 met Johanna de Haas. Waarschijnlijk is Joris toen overleden en trok Johanna van Klooster er bij in. ±1907 is de registratie voor de woningen 46 en 48 onduidelijk.
- 46: Johannes van der Wielen kwam hier waarschijnlijk ±1907, na het vertrek van Aaltje Wortel, die sinds 1902 weduwe was van Aart Koppen.
- 48: schipper Otto Frantsen (1879-1963) en zijn vrouw Marretje Roodhart (1874-1945) woonden hier van 1911 tot ca 1913. Zij verhuisden ca 1913 naar een huis op de plaats waar nu Garage Beuk is (Wakkerendijk 13). Vanaf ca 1931 woonden zij in de Kerkstraat op nr 20/21.
- 48: na elkaar en heel kort wonen hier Lambert Rigter en Dirk de Bruin. Dan komen hier van ± 1914 tot begin 1919 Belgische vluch-

telingen: het gezin van Jozef Denil en Antoinette Denil - van Reeth met 5 kinderen (HKE 1993 blz 64-66).

- 46: ±1910 komt hier Peter Gieskens voor enkele jaren. Vervolgens kort Dirk de Bruin en enkele jaren Neeltje de Bruin. Dan enkele jaren tot ±1926 Johannes Puijk.
- 48: na de Belgische vluchtelingen woonde er eerst ongeveer een jaar Willem Bieshaar en daarna ook ongeveer een jaar lang: Johannes Joseph (Jan) van Wegen (1887-1969) met Maria Theodora Schwegler (geb 1894, getrouwd 1914). Zij hadden toen al enkele kinderen. Deze Jan van Wegen is een oom van Paul van Wegen. Na Jan van Wegen kwamen er korte tijd na elkaar Jan Morren en Willem Nicolaas Burgering.
- 46: vanaf ±1926 woonde hier het gezin van Antonie Koppen (1862-1929; kolenhandel) en Cornelia Ruiter (1865-1936). Voor de opslag van kolen had Antonie een los staande schuur aan de westkant. Na het overlijden van Antonie bleef het gezin nog kort wonen op nr 46 (HKE 1996 blz 103; volgens HKE 1991 blz 212 op nr 50, maar 1993 blz 74 stelt "achterste").
- 50: na het overlijden van Frans Stalenhoef in 1927 woonde hier het gezin van Johannes Fecken tot 1930. Daarna stond de woning enkele jaren leeg.
- 48: van 1924 tot februari 1940 woonde hier het gezin van Henk Horst (1899-1994) en Jannetje Kuijer (1901-1973) met 11 kinderen, waarvan de jongste 10 op Stadwijk zijn geboren (HKE 1996 blz 103). De jongens Wim (geb. 1926) en Jan (geb. 1930) woonden in de vijftiger jaren met hun eigen gezin weer op Stadwijk.
- 46: na het vertrek van het gezin Koppen ±1930 is de bewoning niet helemaal duidelijk. Volgens huisnummeringsboekje 1045 is de laatste bewoner Jacobus Quak. Volgens herinnering van Wim Horst was er echter ook korte tijd de ijscoman Herbold met zijn gezin. Zij kwamen uit Amsterdam. Eveneens volgens herinnering van Wim Horst woonde er ook nog de oude mevrouw Bartje van Wijk (1870-1968), wellicht als laatste bewoner van die woning. Daarna gebruikte Rinus van Valkengoed deze woning voor opslag van kunstmest, zaad en dergelijke.
- 50: na enige jaren leegstand woonde hier vanaf ±1936 tot november 1938 het gezin van Jan Nagel met 3 kinderen (HKE 1996 blz 103). Zij vertrokken naar Wakkerendijk 152.

Bewoners vanaf de Tweede Wereldoorlog:

- 48: van mei 1940 woonde hier lange tijd het gezin van Piet C. Majoor (landarbeider). Zij kwamen van Meentweg 77. Nadat hij stierf woonde zijn zoon er nog even, tot 1957.
- 50: hier kwam november 1938 uit Soest het gezin Henk van Hamersveld - Baas (smid). In november 1943 gingen zij naar de Kerkstraat.
- 50: op de zolder van nr 50 woonde ook nog Cornelis (Kees) Post (1904 - 1977) en zijn vrouw Maria van den Brink (geb. 1912). Toen in november 1943 Hamersveld was verhuisd, konden zij beneden wonen. Een paar jaar later is Maria overleden (18-07-1945). Kees Post is in april 1946 verhuisd naar de boerderij Wakkerendijk 180, toen hij hertrouwde met Cato (Catharina) Elders (geb. 1920).
- 50: van april 1946 tot juli 1955 woonde hier Jan Eggenkamp en zijn vrouw Wousje van Weerhorst met gezin (HKE-1997 blz 236-237). Zij vertrokken naar de Veldweg.
- 50: van februari 1956 tot 1960 (formeel tot in 1961) woonde hier het echtpaar Wilhelmus Johannes (Wim) Horst (geb. 1926) en Gerarda Johanna (Grada) Bakker (geb. 1927), die er hun oudste drie kinderen kregen (Herman, Henk en Wim). In de noodwoning bij Wakkerendijk 120 kregen zij nog Thea.
- 48: van juli 1957 tot mei 1959 woonde hier Jan Horst (geb. 1930) en zijn vrouw Johanna van Delft (geb. 1936). Nu wonen zij op de Maalderij.
- 48: van juli 1959 t/m februari 1964 woonde hier het gezin Paulus Johannes (Paul) van Wegen (geb. 1935) en Hendrika Aleida Maria (Hennie) Kuijer (geb. 1938). Hun oudste drie kinderen zijn er geboren (José, Lida en Annelies). Zij waren de laatste bewoners van het Koetshuis. Op Torenzicht kregen zij later nog Maria en Jeanette.
- 50: van 1961 tot november 1963 woonden hier Gerrit Eek en Gien Groenestein. Zij verhuisden eerst naar Eembrugge en wonen nu al jaren in Kerkdriel.

Bronnen van geschreven informatie

1. Eemnes, Geschiedenis en Architectuur, Uitgeverij Kerckebosch-Zeist / Spou - Utrecht 1999; ISBN 90-6720-204-5
2. HKE-1999 blz 259-273, door R. van der Schaaf: Wakkerendijk 44a t/m 52, Stadwijk en Koetshuis
3. HKE-1996 blz 91-114, door H. van Arnhem: De familie Horst
4. HKE-1982 blz 71-75, door H. van Hees: Korte geschiedenis van de familie Van Wegen
5. Kadastrale Leggers Eemnes Art 315/34, 53, Sectie G101, G562 en G653 ivm de bouwsituatie in de 19^e eeuw
6. Akten in Het Utrechts Archief van diverse notarissen:
7. Rutgers van Ommeren te Utrecht; akte nr 277 dd 01-02-1785
8. Hendrik van Ommeren te Utrecht; akte nr 553 dd 27-03-1813
9. Frans Pen te Baarn; akte nr 500 dd 10-09-1814
10. Hermanus Pen te Baarn; akte nr 1669 dd 16-09-1852.
11. Bevolkingsregister en huisnummerboekjes van Gemeente Eemnes (uittreksel door Henk van Hees).

De Historische Kring bedankt vooral de families Wim en Grada Horst en Paul en Hennie van Wegen voor de gesprekken, waarin heel wat herinneringen werden opgediept. Ook een aantal andere verstrekkers van informatie over vroegere bewoners zijn we zeer erkentelijk.

Rom van der Schaaf

Van de penningmeester

Bij het vorige nummer heeft u een folder ontvangen waarin u gevraagd werd "VRIEND" te worden van de Oudheidkamer.

Argumenten om "VRIEND" te worden zijn:

VRIENDEN geven extra financiële en morele steun voor al het vrijwilligerswerk van de vereniging.

Gelden door VRIENDEN bijeen gebracht gaan niet naar de algemene middelen van de Kring, maar komen uitsluitend ten goede aan de Oudheidkamer.

Misschien bent u vergeten de bon in te sturen of wilt u er meer van weten voordat u een jaarlijks bedrag aan ons over maakt?

Dat kan, bel gerust de penningmeester.

J. J. Smids, 5387572

HKE-51

Nieuwe AANWINST voor HKE-bibliotheek

Van de geschiedenis van Eemnes dacht ik al iets te kennen, maar door lezen in het pas verschenen boek **Dijk- en polderbesturen onder Eemnes**, ontdekte ik veel andere aspecten uit de 17^e t/m de 19^e eeuw. Zo is ook bij velen vooral de samenvatting “Eemnesser historie in vogelvlucht” bekend, omdat deze onder andere staat in de Gemeentegids. Daarbij ligt de nadruk op het ontstaan van ons dorp en op de twisten en kleine oorlogen tussen het Graafschap Holland en het Bisdom Utrecht. Voor de 17^e t/m 19^e eeuw ligt de nadruk op de groei van ons dorp. Door het nieuwe boek zie je, dat ook de strijd van de bevolking tegen het zeewater een grote invloed heeft gehad. Verder geeft het boek veel functies van personen, die voor de Werkgroep Genealogie interessant zullen zijn.

De auteur mevrouw **Margriet Mijnsen – Dutilh**, archivaris van het Waterschap Vallei & Eem, heeft in de afgelopen jaren heel wat informatie opgediept uit de archieven en deze feiten goed leesbaar samengevat in zes boekwerken. Elk van deze delen behandelt een ander gebied van het Eemland. Ik heb vooral gelezen in Deel VI, dat de archieven beschrijft van de Dijk- en polderbesturen onder Eemnes in de periode 1681 tot 1864. Samen met de bijlagen is dit al een boek van 320 bladzijden. Ook over de vroegere en latere jaren geeft het boek nog wat informatie.

Indruk van de inhoud tav Eemnes

Er wordt in het boek aangegeven wanneer bepaalde dijken werden versterkt, hoe de lozing via weteringen, sluizen en molens werd georganiseerd, wat dat kostte en hoe de kosten werden gedekt. Ook blijkt, dat het bestuur vooral in de periode van 1660 tot 1750 veel moeite had om voldoende geld te ontvangen. Er was na 1700 zelfs grote armoede onder de boeren, tengevolge van stormvloeden en veeziekte. Een dieptepunt was het jaar 1719. Veel landerijen werden verwaarloosd. Door geldgebrek werden dijkdoorbraken herhaaldelijk slechts provisorisch hersteld. Ook in latere jaren was het kennelijk vaak moeilijk om de “belasting gelden” voor het beheer te innen. Mede daarom werden

voor de heffingen telkens kleine wijzigingen aangebracht voor dekking van de tekorten.

Leuk om te zien zijn ook de tabellen met alle namen van de erven (de smalle stroken grond per eigenaar). Deze tonen ook hoe de erven in de polder in drie periodes iets verschillende namen kregen. Bijvoorbeeld in de Noordpolder was er in 1716 Geutooms erff. Omstreeks 1842 was dat Geurt Ooms erf en de kolom van 1942 geeft Geutooms.

Ook is in lijsten een goed overzicht gegeven van wie de bestuurders waren van bepaalde delen van de polder en wanneer. Bijvoorbeeld de lijst van "schouten" van Eemnes in de periode 1702 tot 1850. De eerste was Willem Verweij en de laatste Christiaan Dirk Laan. Zo zijn er ook lijsten van personen die optraden namens "geërfdn" (eigenaren van grond). Daarbij staan voor de provincie Holland oa mr Boudewijn François Carbasius (schepen van Hoorn, 1762-1781) en Johannes Lublinck de Jonge (te Den Haag, 1785-1807), waarvan wij weten dat zij op de buitenplaats Stadwijk hebben gewoond. Bij de lijsten van "buurmeesters" en personen namens "geërfdn" te Eemnes Buitendijks en Binnendijks zien we meerdere generaties van ook nu bekende Eemnesser families, zoals Beukeboom, Bieshaar, Blom, Eek, Van 't Klooster, Van de Kuinder, Makker, Post, Rigter, Schouten, Seldenrijk en Stalenhoef. Opvallend is, dat er bij de honderden bestuurders van de periode tot 1864 nog geen enkele vrouw wordt genoemd.

Andere boeken

Er is een groot verschil tussen deze leesbare "inventarisatie van archieven" en de eerder verschenen boekjes over de geschiedenis van geheel Eemnes (door Johanna Maris in 1947, TVE-nummer van mei 1986, SPOU-boek Eemnes van 1999). Dit nieuwe werk geeft vooral veel gegevens voor onderzoekers, die zich verdiepen in de invloed van stormvloeden, de ontwikkelingen in detail, de financiële aspecten en de personen die daarbij betrokken waren.

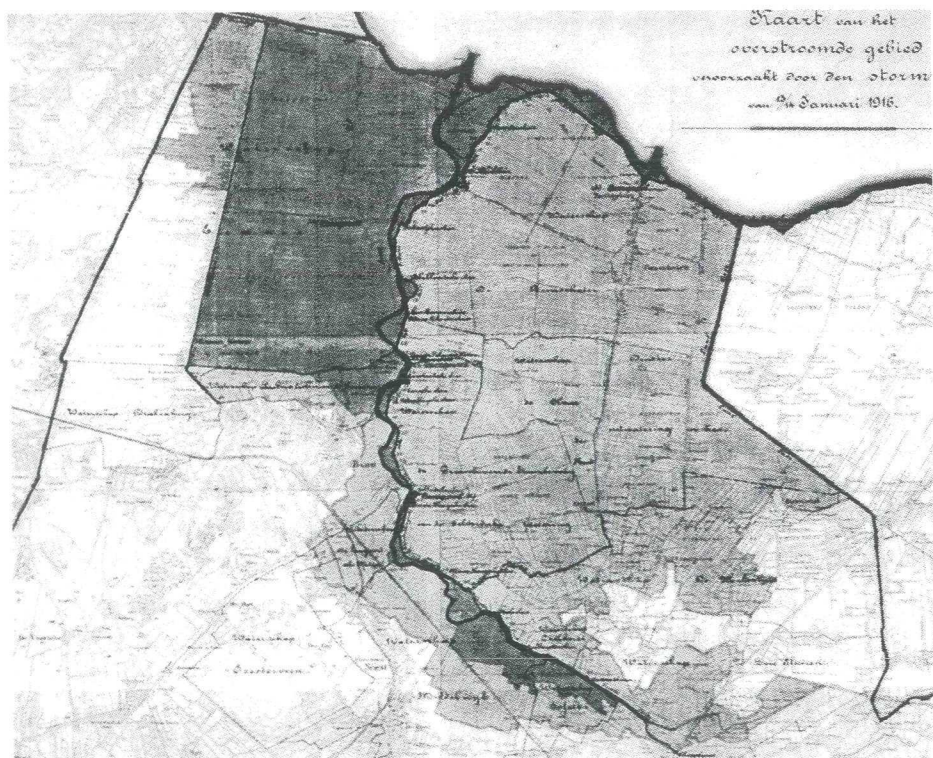
De andere vijf delen van de serie Inventarissen van Waterschappen zijn op dezelfde wijze geordend. De samenvattingen van de inhoud van de archieven, Inleidingen genoemd, van alle zes delen behandelen dezelfde aspecten. Voor mij zaten bij de andere delen echter veel min-

der punten van herkenning. Het samenvatten op deze wijze moet een enorm karwei zijn geweest. De Historische Kring Eemnes is mevrouw Mijnsen-Dutilh erkentelijk voor het maken van de overzichten. Ook danken we het Waterschap Vallei & Eem voor de kosteloze aanbieding van de zes boeken voor onze onderzoekers van de historie van Eemland. De boeken kunnen in de Oudheidkamer door iedereen worden gelezen.

Passages uit het boek over Eemnes

Blz 29, over uitvoering taak in 1703:

Verboden werd om vóór 1 april van dat jaar **mennegaten** in de Hogeweg (= de kruin van de Wakkerendijk) open te graven, aangezien de Neerweg (= rijgedeelte Wakkerendijk) in zeer slechte staat was en "om

Deze kaart toont het overstroomde gebied aan weerszijden van de Eem tgv de stormvloed van 13 / 14 januari 1916. Na de stormvloed kreeg Rijkswaterstaat goedkeuring voor het plan van ir. C.Lely, om de Afsluitdijk aan te leggen. Deze kwam gereed in 1932 (foto van Het Utrechts Archief, via mw Mijnsen-Dutilh).

verder invloed van het water, zoveel doenlijk is, te verhoeden". De mennegaten moesten in november weer geheel zijn opgevuld. De last van het openen en dichten van de doorritten, zowel van Hogeweg als in de Zomerdijk, rustte op de aangrenzende erven te veld.

Blz 29, over uitvoering taak in 1772:

In de loop van de 18e eeuw werd de Hogeweg bij het jaarlijks gewoon onderhoud, onder toezicht van schout, burgemeester en gerecht, met assistentie van gecommiteerde geërfden, geleidelijk aangevuld en verbreed, waardoor de kruin in 1772 een breedte had gekregen van 6 à 10 voet (= 1,90 – 3,10 m) in plaats van 4 voet, zoals bepaald bij de resolutie van 17 februari 1718. Hierdoor was de **Neerweg**, die als rijweg diende, **versmald** tot 1,5 roede breedte in plaats van de voorgeschreven 2 roeden (= 7,50 m), waardoor rijtuig en elkaar niet behoorlijk konden passeren. Het dorpsbestuur bepaalde daarom op 15 oktober 1772, dat de Hogeweg langs de westzijde moest worden afgestoken om de Neerweg weer overal op 2 roeden breedte te brengen. De buitenglooiing aan de oostzijde moest echter 24 à 25 voet blijven.

Blz 43, over archief in 1819:

In 1819, toen pas opgetreden gecommiteerden van Eemnes overgingen tot het huren van een eigen **vergaderkamer** in het etablissement van Hendrik Perier, besloten zij alle papieren daar in een kast op te bergen, terwijl de secretaris (een notaris te Utrecht) en een lid van het college wonende ter plaatse elk een sleutel daarvan zouden hebben.

Rom van der Schaaf

Schenkeningen H.K.E.

In de afgelopen periode ontvingen wij de volgende zaken als aanvulling voor de collectie van de HKE:

Boek "Van hoofdbrekens en kopzorgen" van:

J. Out, Raadhuislaan 87 Eemnes

Foto-album met foto's van Speeltuin Kinderparadijs Eemnes 1961, van:

P. Schapendonk, Plantsoen 25, Eemnes

Lijstje met foto van kerk Eemnes-Binnen van:

Mevrouw J. Speets, Zomertaling 51, Eemnes

Zwerfsteen van:

Geologisch Universiteits Museum Utrecht

Vier boeken betreffende Eemnes van:

Dr. K. Smit, Klein Laren 5, Laren

Boek "Eemnes, randgemeente van het Gooi" geschreven door W. Sleumer van:

J. Leferink, Plantsoen 4 Eemnes

Acht boeken en een aantal Eemnesser folders van:

M. Woelders-van Duijne, Van Hasseltlaan 21 Hilversum.

Tekening van 't Sluisje van:

N. Griffioen, Eemhof 1 Eemnes

Hoge zijden hoed, gebruikt voor begrafenissen + handschoenen en stropdas + diverse zijden mutsjes van:

W. Mol, Kerkstraat 18 Eemnes

Twee hoge zijden hoeden gebruikt voor begrafenissen + kraplappen en doekjes van:

Mevrouw W. Rigter-van Eijden, Laarderweg 64 Eemnes

Voor al deze schenkingen willen we u van harte bedanken!

TUINCENTRUM GEBROEDERS

DE BRUIN

Gaat het om de tuin,
dan ga je naar
de Bruin

Gooiergracht, Laren

Tel.: 035-5382069

drukkerij

Image Team

Bramenberg 11
3755 BV Eemnes
035-538 02 21

- digitale vormgeving
- offsetdrukkerij
- afwerking

*...geeft kleur
aan uw communicatie*

Internet: www.imageteam.nl
E-mail: drukkerij@imageteam.nl

welkoop

Groen&Doen

Als het aan
Welkoop ligt
tuiniert u
het hele jaar

Wij hebben
de tuinartikelen

WAKKERENDIJK 128D - EEMNES - TELEFOON 5314486

We zijn net zo thuis in de buurt als u

De Rabobank is een bank met een idee. Het idee dat je samen sterk bent. De Rabobank heeft als geen ander een traditie van samenwerken en bouwen aan relaties. Het is een bank van mensen vóór mensen. Dat merkt u al snel in het persoonlijke contact. Elke Rabobank staat midden in de samenleving. Daarom zijn we vaak betrokken bij activiteiten in het bedrijfsleven, verenigingen en scholen. We weten wat er leeft, ook als het niet om bankzaken gaat. Kortom, we zijn een bank die net zo thuis is in de buurt als u.

Rabobank

Eemnes, Braadkamp 15, telefoon (035) 539 56 00